Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 136/16136	Łódź, Sroda 12 czerwca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז מיטוואך ד׳ סיון תרפ״ט	Nr. 136 16136

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 34-71 — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 34-71

ELEKRTOWNIA ŁÓDZKA

zawiadamia Pp. Odbiorców prądu, że stosownie do §§ 75, 80, 81, 82 i 96 uprawnienia rządowego Nr. 12, ceny prądu, obowiązujące Pp. Odbiorców za miesiąc maj 1929 roku, obliczone na dzień 7 czerwca roku bieżącego, wynoszą za jedną kilowatogodzinę:

dla światła 100,25 gr.

dla siły 37,13 gr.

z opustami, przewidzianemi w uprawnieniu rządowem.

W zależności od terminów zapłaty, oraz na zasadzie poszczególnych umów udzielone będą opusty dodatkowe.

DYREKCJA
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA ELEKTRYCZNEGO, S. A.

עפענטליכע בעמערקונג.

אין דער היגער פרעסע פון 7-טען יוני האט דער לאדזער ועד הרבנים מיט׳ן ועד הכשרות ארויסגעגעבן פון זיך די פאראנטווארטליכקייט פון ווארשט, וואס ווערט אויסגעארבייט פון פלייש מיט פעטע געקויפטע און געמישטע יאטקעס פון כשר׳ע מיט טרפה, וואו עס געפינט זיך אויך חאזער פעטס געמישט מיט חלב.

מיר פון אונזער זייט האבען אויך שוין איינינע מאל עפענטליך ערקלערט, אז כדי צו פערמיידען פון מכשולים, בעציהען מיר סחורה נאר פון קצבים, וואס האבען בלויז כשר פלייש, און ממילא האבען זיי קיין חאסדער געמישט מיט חלב לגמרי נישט.

עס איז כדאי גלייכצייטיג צו בעמערקען, דאס עס איז געוואונשען, אז דער ראבינאט מיט׳ן ועד הכשרות זאלען זיך נישט בעגנוגנען מיט קליינע אונקלארע מודעות, בעת עס האנדעלט זיך וועגען אזא וויכטיגען ענין, ווי כשרות.

מיט אכטונג

ס. דישקין. (—)

7874

גאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 41 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסענער פאטער, איידעם, ברודער, שוואגער און פעטער

נ. ע.

צבי הערש ב״ר יצחק ז״ל ברוסקי

(איידעם פון ר׳ יצחק מאיר נ״י פאקולא)

די לוי׳ קומט פאר היינט, מיטוואך, ד׳ סיון תרפ״ט, 1 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 62, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

פרייטאג, דעם 14-טען, 1. טאג שבועות, 11 א זייגער פריה אין שטאטישן טעאטער (ציגעל-גאס 63)

א פייערליכע אקאדעמיע

לכבוד דעם צוזאמענפלי פון די ארב. ספארטלער.

פראגראם: פייערליכע דערעפנונג, בעגריסונגען, די בעדייטונג פון ספארט פאר די ארבעטער-יוגענט (רעפעראט). — כאר פון דער געזעלשאפט אוונט קורסן, שוועדישע און ריטמישע גימנאסטיק, פיראמידן.

7879

בילעטן אין די פראפ. פאראייגען, אין טאג פון דער אקאדעמיע—ביי דער קאסע פון טעאטער.

געזונט! פריי! שטארק! טריי!

פרייטאג, דעם 14-טען, 1. טאג שבועות אויף דעם פלאץ פון ד. א. ק. (פלאץ האלערא) קומט פאר

א פוטבאל-מעטש

„גוויאזדא" (ווארשע) — „הכוח" (לאדזש)

שטארקסטער ייד. ארב. ספארט-קלוב. אנהויב 5 נאכם.

פארמעטש

„שטערן" (לאדזש) — „הכוח" I

אנהויב 3 נאכמיטאג.

געזונט! פריי! שטארק! טריי!

פרייטאג, דעם 14 און שבת, דעם 15 יוני (ביידע טעג שבועות) קומט פאר דער

גרויסער צוזאמענפליה

פון יודישע ארבייטער-ספארטלער

זאמעל-פונקט ספארט-פלאץ העלענאוו.

פראגראם: שוועדישע און ריטמישע גימנאסטיק, מאסען-איבונגען, בוק, שטאבען, פיראמידען מיט פאקעלן.

:—: עס נעהמען אנטייל ביז 500 ספארטלער. :—:

אנהויב פון פראגראם שבת 1 מיטאג. 5 נאכם. קומט פאר

א פוטבאל-מעטש

צווישען דעם שטארקסטען יוד. ארב. ספארט קלוב „גוויאזדא" (ווארשא) — „רעפרעזענטאנץ פון לאדזער ארבייטער-קלובען".

די גאנצע צייט פון פראגראם וועט שפילען אן ארקעסטער. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

שייטלען

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פארזשוצקא, קאמיענגא 5.

„באר ווארשאווסקי"

19 נאוואמיעסקא 19, טעל. 23-63

מאכט דערמיט בעקאנט, אז מאנטאג, דעם 17-טען יוני ד. י. ווערט ארויסגעגעבען גוטע און

געשמאקע מיטאגען

ווי אויך אלע סארטען ביער, פארטער און מעהד, ווי אויך

אווענד-ברויטען מילכיגע און פליישיגע.

אכטונג! יעדען אווענד ווערט געגעבען פארלאפאז-קאנצערט

פון די בעסטע וועלט-חזנים און אפערן-זינגערס. בעדינונג פריי.

בעמערקונג: שבת און יום-טוב ווערען אבגעשיקט פעסלעך ביער אהיים.

מיט אכטונג נתן פארבער

אינהאבער פון

„באר ווארשאווסקי", נאוואמיעסקא 19

7870

פענסיאנאט לאסק עלבינגער

ווילט איהר האבען אנ'אמת'ען עונג י״ט?

טא פאהרט אין ערשטקלאסיגען פענסיאנאט „עלבינגער", לאסק-וויעוויערטשיז.

ווילע מעסנער, אין וואלד, וועלכער איז היי-יאהר פילפאך פערגרעסערט און פערשענערט געווארען.

ערשטקלאסיגע בעדינונג! .·. שמאקהאפטע קוך!

בעמ.: ספעציעלע צימערן צו פערדינגען מיט מיטאגען.

אינפארמאציעסביי ה׳ עפשטיין, קאמיענגא 1. אדער טעל. 7-87.

Dr. B. KNICHOWIECKI

POWRÓCIŁ

i ordynuje w chorobach dzieci od $3^{1}/_{2}$—5 ppł.

Sienkiewicza 61, I piętro fr. tel. 10-20

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקע

קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאכמ. אויך אין ליעטניצע, נאַרושער 17 פון 10—11 און פון 8—9

בעקאנטמאכונג.

אלע בעלי-חובות פון סוחר

דניאל שעפנער, ווידאווע

ווערען געבעטען צו קומען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו ה׳ יחיאל זאנד. קאנסטאנטינער 22 טעגליך פון 8 ביז 10 אין אווענד.

מיט אכטונג א גרופע גלויביגער.

קלויזעס

און זאבעזפיעטשעניעס

אויף אלע שטעט אין פוילען, בעזארגט שנעל און ביליג דער געוועזענער געריכטס-סעקרעטאר

ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10

רעכטסקאנסולענט.

מיט טיפען צער טיילען מיר מיט, דאס נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער לאנג-יעהריגער און נישט-פערגעסענער פערוואלטונגס-מיטגליד

נ״ע הערש ברוסקי

צו דער לוי׳ה וועלכע קומט פאר היינט, מיטוואך, 1 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 62, ווערען געבעטען אלע מיטגלידער צו קומען אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג

פון בעקער-מייסטער-פעראיין.

צום פריהצייטיגען טויט פון אונזער בעל-הבית

נ. ע. צבי הערש ברוסקי

דריקען מיר אויס דער פאמיליע ברוסקי אונזער טיפסטען ביילייד

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

דאס פערזאנאל

פון בעקעריי און קאנדיטאריי

ברוסקי

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג

קאַטױלישע סטודענטן גרייטן אויף פרייטאג

רעליגיעזע מאַניפעסטאַציעס אין אלע אוניווערסיטעט-שטעט

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די „קאַטױלישע פרעסע אַגענץ" טיילט מיט, אַז „לויט דער איניציאַטיוו פון דער קאַטױלישער אַקאַדעמישער יוגנט „אָדראָדזעניע" וועלן אין אַלע אוניווערזיטעט-שטעט פרייטאָג פאָרקומען גרויסע רעליגיעזע מאַניפעסטאַציעס, כּדי מחילה בעטן ביי יעזוס קריסטוס פאַר דער כּלומרשטער פּראָפּאַגאַציע, וואָס איז פאָרגעקומען, בעת דער פּראָצעסיע אין לעמבערג.

אונטערהאַנדלונגען פון די פויערים-פאַרטייען

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין דער פרעסע האָבן זיך באַוויזן ידיעות וועגן די אונטערהאַנדלונגען, וועלכע ווערן געפירט צווישן די דריי פויערים-פּאַרטייען וועגן פאַראייניגונג.

אין דער אמת'ן גײען די אונטערהאַנדלונגען נאָר וועגן אַ מיטאַרבייט אויפ'ן פּאַרלאַמענטאַרישן געביט, אָבער איינענטליך זענען אויך די אונטערהאַנדלונגען נישט אַקטועל, ווייל דער פּאַרלאַמענט איז דערווייל נישט טעטיג.

אַ נאַציאָנאַלער שוץ-קאָמיטעט

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין „מאָניטאָר פּאָלסקי" איז פאַרעפנטליכט געוואָרען דער בעשלוס פון מיניסטאָרען-ראַט פון 8. מאַי וועגן גרינדען אַ נאַציאָנאַלען קאָמיטעט צו פאַרטיידיגונג און רעטונג פון אַ כעמישער מלחמה.

זיצונג פון אינטערנאַציאָנאַלען טעקסטיל-פערבאַנד

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דעם 15-טען און 16-טען יולי וועט אין וואַרשאַ פאָרקומען אַ זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פונ'ם אינטערנאַציאָנאַלען טעקסטיל-פערבאַנד.

צו דער זיצונג וועט קומען דער גענעראַל-סעקרעטאַר פון דעם פערבאַנד, טאָם שאָו, דער איצטיגער קריגס-מיניסטער אין מאַקדאָנאַלד'ס קאַבינעט.

הלוואה פון דער „פּאַסטאַ"

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די „פּאַסטאַ" דאַרף איצט רעאַליזירען אין דענעמאַרק אַ הלוואה פון 10 מיליאָן שוועדישע קראָנען, די הלוואה דאַרף פערוועגדעט ווערען אויף צו בויען נייע געביידעס און אויף צו פערברייטערען די טעלעפאָן-נעץ אין וואַרשאַ, לאָדז און סאָסנאָוויעץ.

די הלוואה זאָל רעאַליזירט ווערען שוין אין די נאָהענטסטע טעג, און ס'וועלען באַלד זיך אָנהויבען די אַרבייטען.

אַנ'אַטענטאַט אויף אַ צוג פון די „גאַטלאָזע"

צעהנדליגער פּאַסאַזשירן אומגעקומען אין די פלאַמען

מאָסקוואַ, 11. (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע צייטונגען מעלדען, אַז מיט 3 טאָג צוריק איז אין אַ פּאַסאַזשיר-צוג, וואָס איז געגאַנגען פון פּענזאַ קיין ניזשני-נאָווגאָראָד אויסגעבראָכען אַ שרפה, בעת וועלכער איינינע צעהנדליג פּערזאָן זענען פערברענט געוואָרען.

צווישען די אומגעקומענע געפינען זיך מיטגלידער פון די אַנטי-רעליגיעזע קלובען אין סיביר, וואָס זענען געפאָהרען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר פון די „גאָטלאָזע" אין מאָסקווע.

די סיבה פון דער שרפה איז געווען אַ אויפרייס פון אַ טייוועלס-מאַשין.

אַ בעזוך פון אַ ענגלישע עסקאַדרע אין גדיניע

קאָפּענהאַגען, 11. (ספּ. טעל.) דאָ איז אָנגעקומען אַ ענגלישע עסקאַדרע, וואָס בעשטעהט פון איין גרויסע פּאַנצער-שיף, 3 קלענערע פּאַנצער-שיפען ווי אויך אַ אָבטיילונג פון קאָנטער-טאָרפּעדאָ-צעס.

אין די נאָהנסטע טעג וועט די עסקאַדרע בעזוכען גדיניאַ או[ן] פון דאָרט וועט זי אָבפאָהרען קיין ריגאַ, טאַלין און העלסינגפאָרס.

אַרבייטער-אונרוהען אין אויסטראַליען

לאָנדאָן, 11. (ספּ. טעל.) פון סידנעי מעלדעט מען, אַז אין די דרום קרייזען פון ניי-וואַליען זענען אויסגעבראָכען אַרבייטער אונרוהען צוליב אַ לאָקאַוט וואָס די דאָרטיגע אינדוסטריעלער האָבען ערקלערט.

דער לאָקאַאוט נעהמט אַרום 11 טויזענד בערג-אַרבייטער.

פערזאַמלונג פון יודישע אַרבייטער אין א"י

פאָדערט רעכט פאַר יודישע אַרבייטער אין ארץ-ישראל

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראַפיש) דאָ איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון יודישע אַרבייטער, וועלכע האָט געפאָדערט רעכט אויף אַרבייט פאַר די יודישע אַרבייטער אין א"י.

איינינע רעדנער האָבען בעשולדיגט די רעגירונג, אַז זי פיהרט אַריין ביליגע אַרבייטער פון עבר-הירדן און סיריען און מאַכט אַזוי אַרום אונמעגליך דאָס אָנגעהמען יודישע אַרבייטער אויף עפענטליכע אונטערנעהמונגען.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ פּעטיציע צו דער לייבאָר-פּאַרטיי צוליב'ן אָפּגעהאַלטענעם וואַהל-זיג און אויפפאָדערען זי, אַז זי זאָל זיך בעמיהען ענדערען די איצטיגע בעדינגונגען פון אַרבייט, וואָס הערשען אין א"י.

דער אַראַבישער „ראש-השנה"

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראַפיש) דער מוזולמענישער ראש השנה איז אין גאַנצען לאַנג אַ דורך רוהיג. אָהן אינצידענטען.

אין יפו האָבען אַראַבער געפרובט איינאָרדנען אַ דעמאָנסטראַציע און פּראָטעסטירען געגען פערקויפען יודען ערד.

די פּאָליציי האָט די דעמאָנסטראַציע צוטריבען.

געדעטעניש פון פּאָמעראַנצען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 11. (יט"א טעלעגראַפיש) דער צושטאַנד פון דער געדעטעניש אין די אָראַנזשען פּלאַנטאַציעס איז זעהר אַ גוטער.

מ'רעכענט, אַז היינטיגעס יאָהר וועט מען עקספּאָרטירען פון לאַנד 2 מיט אַ האַלב מיליאָן קעסטלעך פּאָמעראַנצען ביי גוטע פּרייזען.

די פּרייזען אויף די פּרדסים שטייגען.

ענדעקישע אגיטאציע אין דאַנציג

דאַנציג, 11 (יט"א טעלעגראַפיש) פאַר'ן פּויליש-קאַטױלישן קלויסטער אין לאַנגפור האָט מען פערשפּרייט ענדעקישע פּראָקלאַמאַציעס וועגען די געשעהענישען אין לעמבערג.

די ענדעקישע השפּעה איז דאָ אָבער זעהר אַ קליינער און זייער אַגיטאַציע האָט קיין פּעולה נישט געהאַט.

אַ „שלום-אוניווערסיטעט" ווערט געשאַפען אין אַמעריקאַ

ניו-יאָרק, 11. (ספּ. טעל.) מיט דער בעטייליגונג פון אָנגעזעהענע פאָרשטעהער פון די פינאַנציעלע און וויסענשאַפטליכע קרייזען איז דאָ געשאַפען געוואָרען אַ גרויסע וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט אויפ'ן נאָמען פון פּרעזידענט לינקאָלן, וואָס האָט דעם ציל אויפצובויען אַ אוניווערזיטעט פאַר'ן שלום. אין דעם דאָזיגען אוניווערזיטעט, וואָס וועט בעשטעהען פון 25 פּראָפעסאָרען און 200 סטודענטען וועט דער קורס געדויערען 6 יאָהר.

דער גענויער פּראָגראַם פון דאָזיגען אינסטיטוט, וואָס דאַרף דינען פאַר דער געגענזייטיגער דערנעהנטערונג פון די פעלקער וועט פערעפענטליכט ווערען שבת.

געזונד-צושטאַנד פון לאָרד באַלפור

לאָנדאָן, 11 (יט"א טעלעגראַפיש) דער געזונד-צושטאַנד פון לאָרד באַלפור איז בעפריעדיגנד. קיין געזונד-קאָמוניקאַטען וועלען שוין מעהר נישט אַרויסגעגעבען ווערען.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעיץ.

גאַסטראָלען פון בעריהמטער סוברעטין און געזאַנגס-ליבהאַבער

ווערא קאַניעווסקאַ און פּאָול ברייטמאַן

מיט'ן אנטייל פון מאַקס בריז.

פרעהליכער יום-טוב-רעפּערטואַר:

פרייטאג, ד. 14-טען, זונטאַג, ד. 16-טען, 9 אָוונד — די שטאַרק-אויסגענומענע פּיעסע

דאָס חזנ'דל

אין 3 אַקטען פון שטיינבערג. ראָל שלומלע—ווערא קאַניעווסקאַ „דוד"—פּאָול ברייטמאַן.

פרייטאג, 4 נאָכמ. צו ביליגע פרייזען

„בר-כוכבא"

אין 5 אַקטען פון א. גאָלדפאַדען. הויפּט ראָל „בר-כוכבא" — פּ. ברייטמאַן.

שבת, 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פרייזן די אויסגענומענע פּיעסע

דאָס פּענסיאָן-מיידעל

אין 3 אַקטען פון סגאַל. ראָל לילי—ווערא קאַניעווסקאַ, ארענשטיין—פּ. ברייטמאַן

שבת, דעם 15-טען, 9 אין אָוונד — די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע צום ערשטן מאָל אין דעם סעזאָן

דער זיסער חלום

אין 3 אַקטען פון י. קאַליך. ראָל יאַנקעלע—וו. קאַניעווסקאַ, מענדל—פּ. ברייטמאַן

מאָנטאַג, דעם 17-טען, 9 אָוונד גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.

דאָס חופּה-קלייד

אין 3 אַקטען פון סיגאַל. ראָל „לילי"—ווערא קאַניעווסקאַ, „סאָלאָמאָן"—פּ. ברייטמאַן

דינסטאַג, ד. 18-טען, 9 אַ זייגער אָוונד די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע

דער זיסער חלום

אין 3 אַקטען פון י. קאַליך. ראָל יאַנקעלע—וו. קאַניעווסקאַ, מענדל—פּ. ברייטמאַן

צום שלוס: אַ קאָנצערט.

ס'נעמט אַנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאַראָיסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאָרעני, קאַמפּאַניעיץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָסקאָוו, נייהויז, פּאַלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעיץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אַנאָנס!!! די נאָהנסטע פּרעמיערע „רייזעלע פון יאַפּאַן"

דאַמען-פּאַלטענס

גאַבאַרדין, זיידענע, בערבערען, גומי-פּאַלטענס ווי אויך שוה-וואַרען צו קאָנקורענץ-פּרייזען, עמפּפעהלט

„קרעדיטפּאַל"

לאָדז, פּיעטריקאָווער 70, פּראָנט, 2. שט.

אויף ראַטעס און פאַר קאַסע.

ברוך הבא! דער זומער מיט די היצען איז שוין דאָ

געגען שווייס פון פיס און שלעכטען ריח

נוצט נור דעם פּראָשעק „ראַדיקאַל"

פּרייז נור 30 גר. אויך פּלאַסטער „ראַדיקאַל" געגען אָדציסקעס הײלט אויס די אָדציסקעס אין פערלויף פון 48 שעה. פּרייז נור 30 גר. אויך פּלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָב און נעמט אַרויס פלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך. צו יעדען פּלעשעל פּלין „ראַדיקאַל" ווערט צוגעגעבען אומזיסט. דער בעוו. פּראָשעק „ראַדיקאַל" געגען שווייס פון פיס, אויך פּלין „ראַדיקאַל" צו וואַנצען אַלעס צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער גאָלדבערג, פּיעטריק. 21.

ווילט איהר!!!

זיך אַסעקורירען אויף לעבען, פייער, גנבה, זעהר גוטע בעקוועמע פאַר אייך בעדינגונגען.

קלינגט תיכף אָן

טעלעפאָן 12-50

אין דער פערזיכערונגס ביוראָ פון

מרדכי חיים רומקאָווסקי

105 קילינסקיעגאַ 105

איהר וועט זאָפאָרט בעזוכט ווערען, רעיעל און פּינקטליך בעהאַנדעלט ווערען.

פערזוימט נישט!!

טיכטיגע אַגענטען קאָנען זיך מעלדען.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער. איינענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואָקלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוונט

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. S. Heinrich

ספּעציאַליסט פאַר קינדער- און אינערליכע קראַנקהייטען

עמפּפאַנגט אין **זשאָקאָוויץ**

ווילאַ סאָקאָלאָווסקי ביי דער באַהן-סטאַציע

יאהרג. 12 יוני 1929

„נייער פאלקסבלאט"

יאהרג. 12 יוני 1929

איז מאדריד
די זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט

אין מאדריד האט זיך מאנטאג געעפענט די זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט. אויף דער ראטער זיצונג האט געצאלט צוו. אנר. בעטראכט ווערען דער ראפארט פון דער קאמיסיע פון „3", וועלכע האט זיך פערנומען מיטן ענין פון די מינדערהייטען און האט געוואלט צושטעלען די בעשלוסען צום פלענום פון ראט. די איצטיגע זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט האט דעריבער ארויסגערופען אנ'אינטערעס ב ייאלע צדדים, וואס האבען עפים צו טון מיט דער מינדערהייטס־פראגע.

די געזעלשאפטען „פריינט פון דער פעלקער־ליגע" פון אלע לענדער האבען זייער אינטערנאציאנאלען צוזאמענפאהר אפגעהאלטען אין מאדריד. כדי אזוי־ארום אונטערצושטרייכען, אז זייער טעטיגקייט איז פערבונדען מיט דער איצטיגער סעסיע און זיך טאקע בעשעפטיגט מיט דער מינדערהייטס־פראגע. נישט וועניגער פעראינטערעסירט זענען געווען אויך די מלוכות, וואס האבען ב ייזיך צו טון מיט טרי נאציאנאלע מינדערהייטען און וואלטען נישט געוואלט אז דער ענין זאל ארויסגעטראגען ווערען מחוץ דער מלוכה איינינע פון זיי האבען אפילו אין דעם איינגעוועהן דאס פערלעצען זייער סובערעניטעט־רעכט דורך דער ראזיגער אריינמישונג.

און שוין עטליכע טעג פאר דער ערעפנונג פון דער ליגע־ראט־סעסיע איז שוין בעוואוסט געווארען, אז דער צענטראלער פונקט פון די היינטיגע בעראטונגען וועט נישט בעטראכט ווערען אויף דער איצטיגער זיצונג.

אין ענגלאנד זענען פארגעקומען וואהלען, וועלכע האבען די רעגירונג אפגעגעבען אין נאר אנדערע הענט. דער פריהערדיגער ענגלישער אויסערן מיניסטער טשעמבערלען, וועלכער האט געהערט צו דער קאמיסיע פון „3", האט דימיסיאנירט. ענגלאנד, וואס איז אליין אפגעפרישט געווארען זאל אפפרישען די גאנצע פעלקער־ליגע. זענען טאקי די אנהענגער פון פערברייטערען די רעכט פון די מינדערהייטס־גרופען און צו ענדערען די פראצעדור פון העגדונגען צו דער ליגע, אזוי אז ס'זאל זיין בעקוועמער פאר זיי. זענען ז ייטאקי איצט שטארק צופרידען פון דער געשאפענער לאגע און ווארטען אויפ'ן נייעם פערטרעטער פון ענגלאנד, וועלכער וועט אנב זיין גינסטיגער פאר די מינדערהייטען, ווי טשעמבערלען.

קוויניאנעס־לעאן, איינער פון די „3", האט א טאג פאר דער זיצונג פערעפענטליכט אין דער ארטיגער פרעסע א רייה ערקלערונגען וועגען די מינדערהייטס־טראקטאטען. ער דערצעהלט וועגען דעם אז ווילסאן און ראבערט סעסיל האבען געוואלט די מינדערהייטס־גאראנטיען אריינפיהרען אינ'ם טעקסט פון פעלקער־ליגע־סטאטוט. דאס איז זיי נישט געלונגען. ער האלט, אז די מינדערהייטס־טראקטאטען זענען א מתנה פאר די מינדערהייטען זיי מוזען אבער טראגען די אחריות פאר זייער לאיאליטעט און ס'איז זעהר א קאמפליצירטער ענין אויסצופיהרען די פערפליכטונגען פון די מינדערהייטס־טראקטאטען, אפהיטענדיג די גרונט־יסודות פון דער סובערענער מלוכה.

•

דער ראפארט פון די „3" איז א געהיימער, אבער זיין אינהאלט איז שוין בעוואוסט. די מינדערהייטען וועלען דאך בעקומען דאס רעכט פון א דירעקטער קאמוניקאציע מיט דעם סעקרעטאריאט פון דער פעלקער־ליגע. די ארגאניזאציעס פון די מינדערהייטען וועלען אזוי־ארום בעקומען א רעכט און בערייטונג פון עפעס א האלב־אפיציעלער קערפערשאפט. דאס מינדערהייטס־פראבלעם און פערשידענע לענדער איז געווארען אזוי קאמפליצירט, אז די סכסוכים ווערען אפט אזוי פערשארפט, אז ס'איז געווונטער פאר'ן אלגעמיינעם וואויל, אז ס'זאל עקזיסטירען עפעס אנ'אינסטאנץ, וואס זאל אזעלכע קאנפליקטען קענען אויסגלייכען, אדער וועניגסטענס זיי מילדערען.

פ. ב.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד.

די שטיים פון אמת
ווי עס ברענגט זי ארויס דער „גלאס פראוודי"

אין נעכטיגען נומער פון „גלאס פראוודי" איז פערעפענטליכט א לייט־ארטיקעל אונטערן קעפעל: „אויפ'ן יודישען פערד".

מיר גיבען איבער בקיצור דעם ראזינען ארטיקעל, פארלויפיג אהן פירושים פון אונזער זייט.

„קיינער קלאגט נישט אזוי אויף דעם, וואס ס'זענען פערהאן צופיל יודען אין פוילען און אויף די יודענס עקזיסטענץ בכלל, ווי די ענדעקעס. גלייכצייטיג ציהט אבער קיינער נישט פון די יודען אזויפיל פראפיט פאר זייער פארטייאישער ארבייט, ווי די ענדעציע. ווען אין פוילען וואלטען איצט קיין יודען נישט געווען, וואלטען די ענדעקעס נישט געהאט מעהר וואס צו טון און וואס צו רעדען.

דער איבערפלוס פון יודען אין פוילען איז אהן ספק א שווער פראבלעם פאר דער מלוכה און רופט ארויס ערנסטע קאמפליקאציעס. פאר דער פארטייאישער פאליטיק פון די ענדעקעס איז דאס אבער א מתנה פון גאט. די אונפאפולאריטעט פון די יודען, צוליב וואס מ'קאן אנווענדען די ווייטגעהענסטע דעמאגאגיע איז פאר די ענדעקעס דאס ריכטיגע פערדעל. זיי בענוצען דאס פערדעל צוליב דעם, ווייל ס'ווערט בעשווערט דאס אקעגענשטעלען זיך די אנטי־יודישע העצעס, צוליב די עמפינדליכקייט פון דער פוילישער געזעלשאפט אויף דעם פונקט. ווען וועלכער ס'איז פראבלעם בינדט זיך נאר מיט דער יודען־פראגע, זענען וועניג דא אין פוילען אזעלכע, וואס האבען דעם מוט זיך אקעגענצושטעלען אפילו די העסליכסטע און נארישסטע ענדעקישע אויפטוען, ווייל ער וועט באלד פערשריגען ווערען אלס יודישער „פאכאלעק", ווייל אויפהויבען א טומעל קענען די ענדעקעס נישט וועניגער ווי דער המן „כאלאכשיאושעם". אויב ס'וועט זיך נאך צו דעם צופלאנטערען רעליגיעזע מאטיווען, נעהמט די דעמאגאגיע אן פשוט פארמען פון טעראר און שאנטאזש.

ס'איז צייט איבערצורייסען ביט אונטערליגען דעם ראזיגען טעראר און שאנטאזש. פערשטענדיגע מענשען מוזען ארויסווייזען סוף־כל־סוף מענשליכען מוט, מיר האבען נישט קיין מורא צו געהען נאך דער שטימע פון פערשטאנד און ריינעם מלוכה אינסטינקט, אפילו אויף דעם געביט, הגם מיר ווייסען, אז די ענדעקעס וועלען נישט פערזוימען אונז צו בעשולדיגען, אז דאס האבען מיר — פערזענליך — פאר יודיש געלד פערפייניגט כריסטוס'ן און אפילו שטעלען דערויף 50 עדות, וואס האבען דאס מיט אייגענע אויגען געזעהען.

מיר ווילען זיך נישט לייכט לאזען אויפקלערען, אז די שילערינס פון דער יודישער שולע אין לעמבערג האבען אזא העלדישע קעמפערישקייט אין זייער הארץ, אז זיי האבען אקטיוו געלעסטערט און בעליידיגט א פילטויזענדיגען עולם קאטאליקען אין דעם מאמענט, ווען די פייערליכע פראצעסיע איז אדורכגעגאנגען אונטער זייערע פענסטער, דאס וואלט ווירקליך געווען א לעגענדארע העלדענטאט פון די שילערינס.

מיר ווילען זיך נישט אזוי לייכט לאזען ערקלערען, אז די לעמבערגער קאטאליקען־פאליאקען, וועלכע האבען אנטיילגענומען אין דער פראצעסיע, האבען אזעלכע שרעקעדיגע הערצער, אז זיי האבען זיך דערשראקען פאר דער לעסטערונג פון זייערע געפיהלען דורך די יודישע שילערינס און האבען זיך אפגעהאלטען פון א באלדיגען רעאגירען, וואס וואלט געווען זעהר פערשטענדליך און מ'וואלט דאס געקענט מוחל זיין. מיר ערלויבען זיך אויך צו צווייפלען, אז אזא זאך זאל נישט בעמערקט ווערען דורך דעם קאטוילישען גלח, וואס איז געגאנגען צום סוף פון דער פראצעסיע, אז נאכדעם האט זיך דורך א גאנצען מעת־לעת קיינער נישט געבונטעוועט, און די קאטוילישע געפיהלען זענען וארנפעליג בעהאלטען געווארען, אז קיינער זאל זיי נישט ארויסזעהען.

די ענדעקעס שטעלען אוים די יודישע שילערינס א צייגניש פון אמת־טוויזלאנישען מוט און די פאליאקען־קאטוילקען אנ'ארימקייטס־צייגניש, אז מ'האט זיי געמוזט ערשט העצען און אגיטירען, זיי זאלען ארויסטרעטען געגען די יודען, כדי צו פערטיידיגען די כלומרשט געלעסטערטע רעליגיע.

ווי אינדיפירענט זענען די גלויביגע פאליאקען פון גאנצען לאנד, ווען נישט קוקענדיג אויף דער העצע אין דער פרעסע, אויף דעם ארויסשיקען עמיסארען אין די אוניווערזיטעט־שטעט, האט זיך נישט אין ווילנא, נישט אין ווארשא, נישט אין לובלין די ענדעקעס נישט איינגעגעבען ארויסצורופען די געפלאנטע רעאקציע, נאר אין פויזען האט זיך זיי איינגעגעבען צו בעשיינען די אויסשטעלונג און די אנדערע אויסלענדער מיט א צייגניש פון פוילישער קולטור און ארדנונג, ווי אויסצוהאקען שויבען אין יודישען קווארטאל.

די ציניש ענדעקישע דעמאגאגיע איז געגאנגען מיט גראבע שטעך. ס'קען נישט טאלערירען די דאזיגע נידעריגע דעמאגאגיע, מיר ווען געניי איהרע צילען. ס'געהט ז יידרען צו ווייזען, וואס איז כיזוב ושקר, אז די קאטאלישע רעליגיע געניסט נישט גענוג פון שוץ פון דער מלוכה־מאכט. ס'איז זיי אויך נעגאנגען דערין ארויסצורופען אונרוהען און אוואנטורעס, כדי צו שטעלען אונטער א פראגע־צייכען די אינערליכע רוה וואס הערשט אין דער מלוכה. זיי האבען גארנישט דערגרייכט. זיי האבען נאר ערצילט דאס, אז פוילען מוז ושעדנירענדיג זיך, זיך פערטיידיגען פאר דער גאנצער וועלט צוליב די שטראפבארע לעמבערגער און פויזנער עקסצעסען כדי ס'זאל נישט פערפלעקט ווערען דער נאמען פון אונזער קולטור. זיי האבען ערצילט דאס, וואס זיי האבען געשטופט די יונגע ארויסצוטרעטען געגען דער מלוכה־מאכט און האבען זי דערפיהרט דערצו, אז זי זאל דערפיהלען די קאלבעס פון דער פאליציי, וועלכע האט ערפילט איהר פליכט לגבי דער ארדנונג אין לאנד און דעם אויטאריטעט פון דער מלוכה.

די ענדעקעס איז נאר געבליבען איין געשפאן אין יודישען פערד, נישט קיין רייכער און נישט קיין שעהנער, נאר פערקעהרט א בילינער און א העסליכער, די ענדעקעס וועלען אויף דעם פערד נישט ווייט פערפאהרען.

אזוי איז עס איצט
די יודישע פרעסע אין אמעריקא

די איינציגע „פלאצובקע "וואו יודיש אין אמעריקא איז שטארק און מעכטיג איז די טאג־פרעסע.

פיר גרויסע טאג־צייטונגען פערמאגט ניו־יארק א חוץ א גאנצע רייה גרויסע פראווינץ־צייטונגען אויך טעגליכע.

דער „פארווערטס" האט א ריזיגען טיראזש, וואס דערגרייכט זונטאג ביז א פערטעל מיליאן.

דער „טאג" — ביז הונדערט טויזענד.

דער „מארגען־זשורנאל" — ביז 75 טויזענד.

די „פרייהייט" — ביז פערציג טויזענד.

די אלע ציפערען זענען ב יימיר נישט קיין קאנטראלירטע, זיי זענען אבער אלענפאלס קרוב לאמת.

אויב מ'זאל צורעכענען די קלענערע טיראזשען פון ד יפראווינציעלע טאג־בלעטער, קומט אוים, אז איבער א האלבען מיליאן יודען אין אמעריקא קויפען טאג־טעגליך יודישע צייטונגען. דאס איז א ריזיגע צאהל!

און מיין פערזענליכער איינדרוק, אויפ'ן גרונד פון בעאבאכטונגען אין די רעדאקציעס און אין דער מאסע איז, אז די צייטונגען געפינען זיך אבסאלוט נישט אין א מצב פון „עבע" פון צוריקגאנג, ווי ס'איז אנגענומען צו מיינען.

איינער פון מיינע בעקאנטע זשורנאליסטען אין אמעריקא האט מיר אין א שמועס געזאגט: „אין פופצעהן יאהר ארום וועט שוין נישט זיין קיין זכר פון אונזערע צייטונגען". איך האלט דעם ראזיגען פעסימיזם פאר אומבעגרינדעט.

אמת איז, אז דער יונגער דור געהט אינגאנצען אוועק פון יודיש. ס'איז אבער א טעות צו מיינען, אז מיטן שליסען די טויערן האט די אימיגראציע זיך אפגעשטעלט. ס'קומען אריין קודם דורך דער קוואטע א היפש ביסעל טויזענדער עלטערן און יוגענדליכע, וועלכע כאפען זיך אלע אהן אויסנאהם צו דער יודישער צייטונג. כוצרעם קומען מיט איטליכע שיף א סך צעהנדליגער. אדער הונדערטער טוריסטען, וועלכע פערבלייבען אין לאנד חדשים און אפשר יאהרען, אזוי ארום מיין איך, ווערט רעגענצט די צאהל פון ד יעלטערע לייענערס, וואס שטארבען.

די דאזיגע הנחה קען אויסקוקען ווי אנ'אבסורד, ווייל אין 20—30 יאהר ארום וועלען דאך אלע איינגעבירגערטע לייענערס אויסשטארבען, און ס'קומט אוים, אז די פרעסע וועט זיך דארפען האלטען כמעט אינגאנצען אויף אנגעלאפענע עלעמענטען. אבער ווער קען בכלל וויסען, וואס ס'וועט זיין אין צעהנדליגער יאהרען ארום?

מ'דארף וויסען, אז אין גאנץ אמעריקא איז נישטא קיין איינציגע גרויסע טעגליכע צייטונג אין ענגליש פאר יודישע אינטערעסען, ווי למשל, דער „נאש פשעגלאנד" אין ווארשא.

מיט וואס דערקלעהרט זיך עס?

אט מיט וואס:

ביז די לעצטע יאהרען זענען בכלל אין אמעריקא נישט געווען קיין יודישע געזעלשאפטליכע פראבלעמען, די אמעריקאניזירטע יודען האבען בעפרידיגט זייער גייניגקייט אין די ענגלישע אלגעמיינע צייטונגען און פאר „יודישע" ענינים פלעגען זיי האבען קליינע קאנגרעגאציע־בלעטלעך מיט דרשות פון די ראבאי'ם וכדומה.

אין די נאכמלחמה־יאהרען זענען ענטשטאנען פערשידענע יודישע הילף־פראבלעמען פאר יוראפ און אויך פאר ראטיגע אינסטיטוציעס, דערהויפט פילאנטראפישע; ווערען די דאזיגע פראבלעמען בעהאנדעלט אין די יודישע צייטונגען, אבער כמעט אלע בעטייליגטע אין אט די דרייווען זענען טאקע יודיש־לייענערס. מעגליך, אז דער פאקט האט אויך דערנעהנטערט א טייל אסימילירטע יודען צו דער יודישער צייטונג און אז די דאזיגע האלב־גרים שטעלען פאר מיט זיך א געוויסען רעזערוואר פאר דער פרעסע אויף שפעטער. ווער קען עס פאראויסזעהן?

דערווייל אלענפאלס שפראצען די צייטונגען מיט פולבלוטיגקייט, סיי אי פינאנציעלע און סיי אין ליטעראריש־געזעלשאפטליכען זינען.

ביי אונז אין פוילען איז, למשל, נישטא אפילו קיין הונדערט־חלק פונ'ם ראטינגען לעבהאפטען רעאגירען מצד דער געזעלשאפט אויף אלע פראגעס. אונזער היגע געזעלשאפט איז א טויטער גולם דו שרייבסט אנ'ארטיקעל און קענסט קיינמאל נישט וויסען, צי די געזעלשאפט איז מיט דיר, צי געגען דיר. סיידען אין אויסנאהמספאלען, ווען מ'ריהרט שוין אן עפעס א וויטאגדיגען ארט פונ'ם געזעלשאפטליכען לעבען. דערהערט זיך אנ'אפקלאנג, אבער אויך דעמאלט רופט זיך אפ די „קאטשערע", צי די „שער"; דער ברייטער עולם בלייבט אין זיין עקשנות'דיגער טעמפער שטילשווייגעניש.

ראט אבער איז זעהר לעבעדיג, און צאפלדיג די אפטיילונג „שטימען פון פאלק", די פרייע טריבונע אויף וועלכער ס'טרעטען ארוים טאג־טעגליך גאנץ אונבעקאנטע מענשען און אפט מיט זעהר וואכליכע און טרעפליכע בעמערקונגען.

די אמעריקאנער פרעסע האלט אויף, מיט אנ'אויסערגעווערהנליכער פעהיגקייט און געשיקטקייט דעם קאנטאקט מיט'ן לייענער. ס'שפירט זיך דארט, ווי די צייטונגען וואלטען „געמאכט" געווארען נישט דורך די שרייבערס אליין, נאר ביי דער אומדירעקטער מיטהילף פונ'ם עולם. און מ'מוז מודה זיין, אז די צייטונגס־שרייבערס זענען דארט אויסערגעווערהנליכע בריות און ספעציאליסטען, וואס מיר דא פלייבען ווייט אין שאטען הינטער זיי. יעדער ענין ווערט בעארבייט פאכמעניש, קענעריש, בעגרינדעט.

אפילו דא אין דער היים, ווען איהר נעהמט אין האנד אן אמעריקאנער צייטונג, בעזונדערס דעם „פארווערטס" און דעם „טאג", ווערט איהר נתפעל פון דער געזאלדיגער שפע ארטיקלען בעלעטריסטישע, פאפולער־וויסענשאפטליכע ארטיקלען, פאליטישע, געזעלשאפטליכע, אלע געשריבען מיט דער גרעסטער פערטיפונג אין עצם ענין און מיט'ן פיינסטען ליטעראַרישען סטיל.

אין פרט פון בעלעטריסטיק האט דער „פארווערטס" געשלאגען דעם גרעסטען רעקארד, ווייל איהר האט ביי איהם אלע טאג איינע אדער צוויי אריגינעלע דערצעהלונגען, בעסערע אדער ערגערע אבער שיינע, ראמאנען ליטעראַרישע, האלב־ליטעראַרישע, בולווארישע, אבער אלץ פיין־געשריבען.

ס'איז אזא מין רייכקייט פון יודישער שאפונג, וואס וואלט אונז נעדארפט אנפיהלען מיט פרייד. פערשטעהט זיך, אז די דאזיגע עשירות איז שטארק אפהענגיג פון דער רייבקייט פון די קאסעס, וועלכע ווערען אנגעפילט דורך די גרויסע מאסען לייענערס און אנאנסען־געבערס.

ברוזט אין די רעדאקציעס א קאכיג לעבען, מיטארבייטערס אין די צעהנדליגער זיצען ביי די פולטען, דרעהען זיך ארום, אדער זענען צושיקט איבערן שטאט, קלאפען אין דער דרוקעריי צעהנדליגער זאץ־מאשינען, ראטאציע־מאשינען, מעכאנישע טעלעגראף־אפאראטען פאר די שטאטישע און חוץ־שטאטישע נייעס — און מ'פיהלט פאר זיך די מאכט פון א מלוכה, אויב אונזער היגע מלוכה איז א מין מאנאקא, איז יענע א גרויסמאכט.

און ס'איז אונמעגליך צו גלויבען, אז די דאזיגע גרויסמאכט געפינט זיך ערב איהר אונטערגאנג.

פסח קאפלאן.

כעמיש־באקטעריאלאגישע
לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאז
פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.
מאנטאג־אנאליז — 4 זל.

ניער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

12 יוני
מיטוואך
ד
סיון תרפ"ט

זון-אויפגאנג 3.17
זון-אונטערגאנג 7.52

זיצונג פון דער קהלה=פערוואלטונג

פראטעסט געגען די אנטי=יודישע עקסצעסען אין לעמבערג

מאנטאג ביינאכט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, צו דער זיצונג איז געקומען די גאנצע אגודה-פראקציע, און די פרנסים: ווייצמאן און ציטרינאווסקי.

אין אנהויב פון דער זיצונג האט ארוו. ווייצמאן פארגעשלאגן א פראטעסט געגען די געשעהענישען אין לעמבערג.

וועגן דער פראגע זענען אריינגעטראגען געווארען צוויי רעזאלוציעס פון ארוו. ווייצמאן און ציטרינאווסקי. אנגענומען איז געווארען די רעזאלוציע פון פרנס ארוו. ווייצמאן. אין דער רעזאלוציע ווערט געזאגט, אז די לאדזער קהלה דריקט אויס איהר מיטגעפיהל דער קהלה אין לעמבערג צוליב די געשעהענישען און די סימפאטיע פון לאדז איז אויף דער זייט פון לעמבערגער יודענטום. ווייטער ווערט אין דער רעזאלוציע פראטעסטירט געגען די עקסצעסען און ס'ווערט פעסטגעשטעלט, אז געוויסע עלעמענטען ווילען דורך אנטי-יודישע עקסצעסען גרייכען פאליטישע ערפאלג, ווייטער שטעלט פעסט די רעזאלוציע מיט פערגניגען דעם אומשטאנד אז די אויפקלערונג-מאכט שטעהט אויף דער וואך און פערורטיילט די געשעהענישען.

נאכדעם איז מען צוגעטרעטען צום ביודזשעט פרנס ציטרינאווסקי האט אפגעגעבען אנ'ערקלערונג, אז צוליב דעם, וואס דער ביודזשעט בעפרידיגט נישט די פאדערונגען פון דער ארבייטער-פערטרעטערשאפט, וועט ער אלס פראטעסט זיך נישט בעטייליגען אין דער פערהאנדלונג פון'ם ביודזשעט אויף דער זיצונג פון דער פערוואלטונג און האט פערלאזט די זיצונג, פריהער מנצבערג האט ערקלערט, אז דער ביודזשעט איז אביעקטיוו צוזאמענגעשטעלט, און אז די אפאזיציע וויל בלויז פערשטערען די ארבייט.

נאכדעם איז מען צוגעטראטען צו דער 2. און 3. לעזונג פון ביודזשעט. ס'איז אנגענומען געווארען דער ביודזשעט אויף 1,558,624 זל. פון דעם זאל עטאט איינפליסען 1,192,374 זל. א גאנצע רייהע פאזיציעס זענען געענדערט געווארען. דערביי איז פאר רעפרעזענטאציע-צוועקען פאר'ן פרעזידיום פון קהלה, בעשטימט געווארען 10,000 זל. אנשטאט 3,000, ווי ס'איז געווען פריהער פאראויסגעזעהן, פאר דער גמילות-חסדים-קאסע בא' יעדער קהלה אי זוגעגעבען אנשטאט 25 טויזענד זל. בעשטימט געווארען 20,000 זל.; אויף זומער-זאווינונגען פאר קינדער 2,000 אנשטאט 10,000 זל.; ס'איז געשטראכען געווארען די פאזיציע פון 30,000 זל. אויף דעם בוי פון משוגעים הויז בים ראבראטשינאשטש פאר פאך בילדונג איז בעשטימט געווארען 6,000 זל. אנשטאט 15,000, פאר די שולען בארא כא"ז, פרץ, מערעס, מיכאלעוויטש צו 2,000 אנשטאט צו 3,000 זל.

פאר די אווענד-קורסען ביים בארוכאוו קוראטאריום 1,000 זל. אנשטאט 2,000 זל. אוקסיליום יודאיקום אקאדעמיקום 3,000 אנשטאט 5,000 זל. די פאזיציעס פאר'ן יודישען טעאטער „ארט" און „שטערן" זענען געשטראכען געווארען, די סובסידיע פאר'ן יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, איז געבליבען. ס'זענען אויך צוגעקומען נייע פאזיציעס: פאר ביבליאטעק ביי די פועלי" — 500 זל. סעמינאר „בית יעקב" אין קראקא — 3,000 זל. „הכנסת כלה" (פעטריק. 33) 2,500 זל. און פאלקסבילדונגס-ליגע — 500 זל. שעורי ערב אויף נאוואראשעוסקא 7 — 250 זל. און פאר דער ביבליאטעק ראדט — 250 זל.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען וועגען זיך צו די יהומים-הייזער, וועלכע ווערען סובסידירט דורך דער קהלה, אז זיי זאלען א געוויסע צאהל פלעצער רעזערווירען פאר דער קהלה און צום „מושב זקנים" — אנעמען 2 קאנדידאטען יעהרליך פון דער קהלה. דאס ארויסגעבען די סובסידיעס פאר די אינסטיטוציעס איז געמאכט געווארען אפהענגיג פון אננעמען די ראזיגע וועגדונג פון דער קהלה.

קהלה=פערוואלטונג וועגען די תביעות פון בית רב מייזעל זצ"ל

די לאדזער יודישע קהלה האט אונז צוגעשיקט א קאמוניקאט וועגען די תביעות פון בית הרב מייזעל זצ"ל.

אין קאמוניקאט ווערט געגעבען, אויף די טענות פון דער. אונגער, פאלגענדע ערקלערונג:

מען קען נישט פארערען, אז א זאך, וואס איז געוועזען פערנאכלעסיגט במשך פון 16 יאהר, וואס אונטער דער צייט האבען פערוואלטעט מיט דער גמינע אויך אזעלכע, וואס שטעלען זיך פאר אלס די מפלומרשטע אפוטרופסים פון בית הרב ז"ל, זאל ווערען גרינדליך געלעזען על רגל אחת, אפילו די ערי ראי', ווי די אמטירענדע קהלה-מיטגלידער אין יענער צייט (1912—1913) ווייסען נישט פיל וועזענטליכעס צו דערצעהלען וועגען די פרטים פון דער געלר תביעה, נישט בלויז זיי פלאנטערען זיך אין זייערע ערקלערונגען, נור אפטמאל זענען זיי זיך פשוט סותר. מיר האבען אלץ געטאן כדי קלאר צו מאכען דעם ענין און צו פערשנעלערען. דאס איז אבער ביי אונזער בעסטען ווילען, געווען אומעגליך מחמת די אונצעליגע אונקלארהייטען, וואס האבען זיך במשך פון די לאנגע יאהרען אין איהם אריינגענגב'עט.

נאכדעם ווי מיר האבען זיך בעקענט גענוי מיט'ן גאנצען מאטעריאל, האבען מיר אויף דער זיצונג פון 21. סטיצען ה. י. בעשטימט די ענטגילטיגע סומע אין רובלען, און בעשלאסען אויסצוצאהלען דעם בית הרב די גאנצע סומע, וואלאריזירט לויט דער פולער העכסטער רעכטליך דערלויבטער סטאוקע, ד. ה. 2.66 זל. פאר 1 רובל, אלזא, צירקא 100 פראצענט. ווען מיר וואלטען זיך געוואלט ריכטען מיט חסר-מאשיוען, וואלט די זאך געקאנט לייכט בעשטריטען ווערען דורך דער מאכט, דעריבער האבען מיר זיך געהאלטען לטובת דעם בית הרב ועלבסט, אין ריין יודישע ראמען.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה, וואס וויל עס ערלעדיגען בשלמות, האט צוטיילט דעם בעטראג אויף 2 גראדע יעהרליכע חלקים, אין בודזשעט פאר'ן יאהר 1929 און 1930, די 1-טע העלפט פיגורירט שוין אין בודזשעט פאר'ן לויפענדען יאהר.

— עד היום איז אבער דער בודזשעט נישט נאר נישט געווארען בעשטעטיגט דורך דער מאכט, נאר ער איז אפילו נישט געווארען אנגענומען דורך די 1-טע אינסטאנץ, ד. ה. דורך דער קהלה גופא, איז דאך פערשטענדליך, אז מען קאן נישט אויסצאהלען קיין גרעסערע אויסערגעוועהנליכע פריוואטע געלד תביעות כל זמן זיי זענען נישט געווארען בעשטעטיגט דורך דער מאכט. דאס וואלט דאך געווען א אונלעגאלע טאט. אהן ספק וועלען מיר די בעשטעטיגונג בעקומען און דער ענין וועט ווערען ערלעדיגט גאר בקרוב על צד היותר טוב, אבער מען מוז האבען נאך אביסעל געדולד און נישט ארויפברענגען אין דער עפענטליכקייט קיין פוסטע חשדים וועגען אונזער „בייזען ווילען" וכדומה.

אין נאמען פון דער פערוואלטונג

י. ל. סינצבערג

מארד און רויב

נאך א פראצעס פון קרולס מערדער שטשעטשינסקי

דער מערדער פון הויז-בעזיצער קרול, ראמאן שטשעטשינסקי, וועלכער איז דורכ'ן לאדזער קרייז-געריכט פאר דעם מארד פערמשפט געווארען אויף 15 יאהר טורמע, איז עהרנעכטען געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט אין פיעטרקאוו, צוזאמען מיט דעם ראש פון דער באנדע, וועלכע האט זיך אנגערופען „די הערשער פון דער נאכט" אברהם קאטשמארעק.

די באנדע האט אין שטעטעל בעזרקאוו לעבען פיעטרקאוו דעם 19. יאנואר אויסגעפיהרט א באנדיטען-אנפאל אויף די צוויי סוחרים, פערד-הענדלער אהרן רובין און גאלדבערג. די סוחרים זענען געפאהרען אויפ'ן יריד קיין טאמאשאוו. אין פעלד בעת די קנאקענדע פרעסט האבען די באנדיטען אויסגעטאן די סוחרים נאקעט און דראהענדיג מיט רעוואלווערען ביי זיי צוגערויבט דאס געלד.

בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען ווערט פעסטגעשטעלט, אז שטשעטשינסקי האט געוואלט די סוחרים דערשיסען, קאטשמארעק האט דערצו אבער נישט דערלאזט.

דער אנפאל איז אויסגעפיהרט געווארען מיט א פאר טעג שפעטער נאכ'ן מארד פון קרולען.

די באנדע וועט די טעג ענטפערען אין די שכנישע קרייז-געריכטען פאר 14 מארדען און רויב-אנפאלען.

שטשעטשינסקי האט אויפ'ן געריכטס-פערהער מיט ציניזם ערקלערט, אז ביי איהם הרגענען א מענשען איז א'זוי לייכט ווי צוקוועטשען א פליג.

דאס געריכט האט נאך א קורצער בעראטונג פערמשפט שטשעטשינסקי'ן און קאטשמארעקן יעדען צו 10 יאהר שווערע תפיסה.

אין זיין לעצט ווארט האט שטשעטשינסקי ערקלערט, אז ער האט גארנישט געגען דעם מען זאל איהם פערמשפטען צום טויט.

חזן שמחה קוסעוויצקי אין לאדז

שבועות וועט דאווענען דער ווילנער אבער-קאנטאר ה' שמחה קוסעוויצקי, וועלכער האט זיך קונה שם געוועזען מיט זיינע תפלות אין דער ווילקער שוהל אויך אין דער גרויסער אלטשטאטישער שוהל.

ווילט איהר אז אייערע וואוינונגען זאלען נישט בלייבען אויף הפקר

בשעת איהר זייט אויף זומער=וואוינונגען און אין קור=ערטער?

דאס פערזיכערונגס-ביורא פון ה' מרדכי חיים רומקאווסקי, קילינסקעגא 105, טעלעפאן 12,50 נעהמט אן אלע ארט אסעקוראציעס פייער און גנבה ספעציעל וואוינונגען. אלע די וועלכע פאהרען איצט אפ, דארפען תיכף קלינגען טעלעפאן 12,50 ווי זיי וועלען זאפארט בעזוכט ווערען און ארורכגעפיהרען די אסעקוראציע, בכדי די לאדזער איינוואוינער זאלען אין די זומער-חדשים זיין רוהיג און נישט דארפען מורא האבען פאר גנבות. איז עס זייער אייגענער אינטערעס דאס תיכף ארורכצופיהרען קלינגען טעלעפאן 12,50 אין דער ביורא פון מרדכי חיים רומקאווסקי.

לכבוד שבועות

עמפפעהל איך דער געעהרטער קונדשאפט א רייכען אויסוואהל פון דער נייעסטער פראנצויזישער קאסטמעטיק ווי:

פערפומען
פודערן
טואלעט - זייפען, קעלנישע בלומען - וואסערן
אלעס צו גענויע פאבריקס=פרייזען
מיט אכטונג

אכטונג ג' קונדשאפט!
יע'ער קויפער בעקומט
גראטים
וואס איבעראשנדעס...

Perfumerja J. Drukier
11 Zawadzka 11, tel. 75-92.

פאבאר פון יאהרגאנג 1907/1908

היינט, מיטוואך שטעלען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) די מאנספערשוינען פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אין 8-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

J. L. Ł. M. N.

פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אנראדאווא 34) דער יאהרגאנג 1908 פון 12-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

R. S. T. U. W. Z.

פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) אלע פון יאהרגענג 1907, וועלכע זענען אין יאהר 1928 אנערקענט געווארען פאר נישט פעהיג (קאטעגאריע B) און וואוינען אויפ'ן שטח פון 3. קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די בוכשטאבען

S. U. W. Z.

פון דער פאסט

(2) דאס מיניסטעריום פון פאסט און טעלעגראף האט צוגעשיקט די פאסט-אמטען צירקולארען אין וועלכע עס ווערט דערמאנט וועגען די פארמאליטעטען ביים אפנעהמען געלד-זענדונגען, ווערט-בריף א. ד. גל. דורך אנאלפאבעטען.

עס ווערט דערמאנט, אז אנ'אלפאבעט מוז ביים אפנעהמען א יורט-זענדונג זיך אונטערשרייבען מיט דריי ציילעמליך, א יוד מעג אנצייכנען דריי רינגעלעך.

טעלעפאנישע פערבינדונג מיט בוענאס-איירעס

די טעג ווערט איינגעפיהרט די ערשטע טעלעפאנישע פערבינדונג פון אייניגע פוילישע שטעט: ווארשא, קראקא, פויזען, בילץ, לאדז, קאטאוויץ, בידגאשטש מיט בוענאס-איירעס. די הויפט-שטאט פון ארגענטינע. די פערבינדונג וועט פארקומען דורך דער טעלעפאן-צענטראלע אין בערלין, וואזאהין מען דארף מעלדען דעם פאסט-אמט וועגען א געשפרעך מיט צטליכע שעה פאראויס. מען דארף אנגעבען גענוי דעם נאמען און אדרעס פון דער פערזאן, מיט וועלכער מען וויל רעדען אין בוענאס-איירעס, און די פערזאן ווערט צו דער בעשטימטער צייט ארויסגערופען ווערען צו דעם טעלעפאן. א געשפרעך פון 3 מינוט וועט אבער קאסטען כמעט 300 זל.

פון דער קראנקען=קאסע

(2) דאס העכסטע געריכט האט ארויסגעגעבען אנ'אורטייל, אז פאר גראטיפיקאציעס, וואס די אנגעשטעלטע דערהאלטען און וועלכע זענען אין זייערע אפמאכען נישט פארגעזעהן, דארף מען קיין צוגאב-אפצאהלען פאר דער קראנקען-קאסע נישט אפצאהלען.

האלב-קאלאניעס פאר שול=קינדער

(מ) די אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכע שוץ ביים מאגיסטראט מאכט אלע פארברייטונגען אויף צו עפענען די האלב-קאלאניעס פאר דער שול-יוגענד אין „פארק פון 3 מאי". אין פארק וועלען ווערען איינגעארדענט שפיל-פלעצער, ספארט-פלעצער א. א. וו.

די האלב-קאלאניעס וועלען געעפענט ווערען דעם 1. יולי. און פון זיי וועלען גבניסען אין פערלויף פון זומער 2,500 קינדער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193), מ. מילער (פיעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15), פערעלמאן (ציגעל-גאס 64), ניעוויאראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37), יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9).

קאָמיסאַר פון לאדזער קראנקען-קאסע נעכטען איבערגענומען זיין אמט

קראַנקען-קאַסע פערוואַלטונג איז אפגעשטעלט געוואָרען אין איהר טעטיקייט — אויפגעלעזט דעם ראַט און די רעווידיר-קאָמיסיע — די לעצטע זיצונג פון דער פערוואלטונג — פּראָטעסט פון דער סאציאליסטישער פראַקציע — אפגעשטעלטע פערוואלטונג דערלאַנגט אַ אַנקלאַגע אין הויפּט-פערזיכערונגס-אמט

דער פּרעסע־רעפעראַט ב יי ער לאָדזער קראַנקען־קאַסע האָט נעכטען אונז צוגעשיקט פאָל־גענדע ערקלערונג:

נעכטען אין די נאָכמיטאָג־שעהן, איז אין בנין פון דער צענטראַלע פון דער קראַנקען קאַסע אויף דער וואָלטשאַנסקאַ 225 געקומען אין דער בע־גלייטונג פון קרייז אינספּעקטאָר פון פערזיכערונגס־אַמט אין וואַרשא ה׳ ריטאַראָווסקי ה׳ ענגעניוש לאַפּושאַנסקי, דער רעגירונגס־קאָמיסאַר פאַר דער קראַנקען־קאַסע אין לאָדז.

אינספּעקטאָר ריטאַראָווסקי האָט איבערגע־געבען דעם פּאָרזיצענדע פון דער פערוואַלטונג קאָ־לושינסקי, צוויי בריף פון קרייז פערזיכערונגס־אַמט אין וואַרשא, אין איין בריף ווערט געמעלדעט אַז די פערוואַלטונג ווערט אָפּגעשטעלט אין איהר טעטיגקייט און אין צווייטען, אַז דער ראַט פון דער קראַנקען קאַסע, די רעווידיר־קאָמיסיע ווערען אויפגעלעזט.

נאָכדעם ווי קאָמיסאַר לאַפּושאַנסקי האָט אָב־געהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן פאָרזיצענדער קאַ־לושינסקי און דירעקטאָר סאַמבאָרסקי, איז מען צוגעטרעטען צום אויפשטעלען דעם איבערגעבונגס־פּראָטאָקאָל.

אַרום 8 אַ זייגער איז פאָרגעקומען די לעצטע זיצונג פון דער פערוואַלטונג, אויף וועלכער דער פאָרזיצענדער קאַלושינסקי האָט אין דער אַנוועזענהייט פון פאָרשטעהער פון דער אויפזיכטס־מאַכט געמעלדעט וועגען דעם אינהאַלט פון די בריף פון פערזיכערונגס־אַמט אין וואַרשא.

דעם איבערגעבונגס־אַקט האָבען אונטערגע־שריבען דער פאָרזיצער קאַלושינסקי, דירעקטאָר ד״ר סאַמבאָרסקי און נאַטשעלניק פּיערוואַכאַ. דעם איבערנעהמונגס־אַקט האָבען אונטערגעשריבען דער קאָמיסאַר פון דער קראַנקען־קאַסע לאַפּושאַנסקי, דירעקטאָר כאָמראָנסקי און נאַטשעלניק פּיערוואַכאַ.

*

(ב) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פער־וואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע, וואָס איז נעכטען אין אָוונט פאָרגעקומען האָט פאָרזיצענדער קאַלו־שינסקי ערקלערט, אַז אין הסכם מיט דער פער־אָרדנונג פון דעם קרייז־פערזיכערונגס־אַמט אין וואַרשא, איז די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַ־סע אָבגעשטעלט געוואָרען אין איהר טעטיגקייט און עס איז בעשטימט געוואָרען אַלס רעגירונגס־קאָמי־סאַר ה׳ לאַפּושאַנסקי, וועלכער דאַרף בעקומען 3,500 זלאָטים אַ חודש און דיעטע.

נאָך דער דאָזיגער ערקלערונג האָבען די סאָציאַליסטישע פראַקציעס אָפּגעגעבען פאָלגענדע ערקלערונג:

„נעהמענדיג אין אַכט די פאָרוואורפען פון דער אויפזיכטס־מאַכט, וואָס זענען דערמאָהנט אין דעם קריפט פון 6. ר. ח. און אויפ׳ן יסוד פון וועלכע די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען קאַסע איז אָב־געשטעלט געוואָרע און אין איהר טעטיגקייט, ערקלערט די סאָציאַליסטישע פראַקציע פון דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען קאַסע, אַז די דאָזיגע פאָרוואורפען זענען אין הסכם מיט די טענדענצען וואָס הערשען איצט אין דער רעגירונג וואָס שטרעבען מבטל צו מאַכען די זעלבסטפערוואַלטונג פון די פערזיכערטע אין די דאָזיגע אינסטיטוציעס און צו פערניכטען די רעכטע דערגרייכטע ערקלערונגען פון אַרבייטער קלאַס, אַוועקנעהמענדיג ביי איהם די מעגליכקייט פון אַ קאָנטראָל אין די אינסטיטוציעס וואָס ווערען גע־פיהרט פאַר דעם שווער פערדינטען אַרבייטער געלד.

די אויסגערעכענטע פאָרוואורפען זענען נישט קיין פאַקטישע און שטעהען אין אַ סתירה צו די שבחים, וואָס די פערוואַלטונג האָט ערשט מיט אַ פאָר וואָכען צוריק בעקומען פון דעם הויפּט־פער־זיכערונגס־אַמט און נאָך פריהער איינינע מאָל פון דער אויפזיכטס־מאַכט און פון געוועזענעם אַר־בייטס מיניסטער.

צוליב דעם פּראָטעסטירט די סאָציאַליסטישע פראַקציע פייערליך געגען דעם אָבשטעלען די פער־וואַלטונג אין איהר טעטיגקייט און לעגט פאַר אַריינ־צוטראָגען אַ פּראָטעסט געגען דעם בעשלוס פון דעם קרייז פערזיכערונגס אַמט אין דעם הויפּט פערזיכערונגס־אַמט און עווענטועל אין די ווייטער־ דיגע אינסטאַנצען מיט אַ פאָדערונג מבטל צו מאַכען די רעזשיע פון קרייז פערזיכערונגס־אַמט, ווי אויך צו בעפּולמעכטיגען דעם פאָרזיצענדער פון דער פערוואַלטונג ה׳ קאַלושינסקי צו פיהרען דעם ענין אין אַלע אינסטאַנצען״.

דערנאָך האָט די נ. פּ. ס. רישע פראַקציע אַריינ־געטראָגען אַ פּראָטעסט מיט אַ ענליכען אינהאַלט ווי אויך אַ פאָרשלאָג: צו בעפּולמעכטיגען דעם וויצע־פאָרזיצענדער פון דער פערוואַלטונג אַדורכצופיהרען די אַפּעלאַציעס געגען דער רעציזיע פון קרייז פער־זיכערונגס־אַמט אין אַלע אינסטאַנצען.

*

(—) בעת דער זיצונג האָט אויך גענומען אַ וואָרט ראַטמאַן מילמאַן, וועלכער איז שאַרף אַרויס־געטרעטען געגען דער רעציזיע פון קרייז פערזי־כערונגס־אַמט צו בעשטימען אַ קאָמיסאַר אין דער קראַנקען קאַסע.

אינמיטען פון ראַטמאַן מילמאַנס רעדע האָט זיך אויפגעשטעלט דער אינספּעקטאָר פון קרייז־פערזיכערונגס־אַמט ה׳ ריטאַראָווסקי און דערקלערט, אַז צוליב די שאַרפע אָנפאַלען אויף דער מאַכט קאָן ער ווייטער נישט פלייבען אויף דער זיצונג. נאָך דער ערקלערונג האָט דער אינספּעקטאָר פערלאָזט די זיצונג.

*

(2) נעכטען אָוונט האָט דער ניי בעשטימטער קאָמיסאַר פון דער קראַנקען קאַסע ה׳ לאַפּושאַנסקי דערהאַלטען פון קרייז־פערזיכערונגס־אַמט אַ פער־אָרדנונג אין וועלכער עס זאָגט זיך: אין שייכות מיט דעם אָפּשטעלען אין זייער טעטיגקייט דעם ראַט און פערוואַלטונג פון קראַנקען־קאַסע און דעם נאָמינירען אַ קאָמיסאַר רופט דער קרייז־פערזיכע־רונג אַמט אָפּ די פעראָרדנונג פון 15. פעברואַר ה. י. וועגען צוגרייטען און אַדורכפיהרען די וואַהלען אויף דעם 15. סעפּטעמבער.

אונטער דער פעראָרדנונג איז אונטערגעשרי־בען דער דירעקטאָר ב. שיוויק.

שניידער-כאַלופּניקעס פּראָטעסטירען געגען די צו הויכע שטייערען

זונטאָג איז פאָרגעקומען ביי די מאַנאַזין־שניי־דער־מייסטער אַ פּראָטעסט־מיטינג וועגען די הויכע שטייערן, וואָס בעלאַסטען די כאַלופּניקעס. מיט דעם זענען אַרויסגעטרעטען די ה״ה איצקאָוויטש, בענקעל, טערקעלטויב, רעדער און מיראָאווניק. די רעדנער האָבען אָנגעוויזען אויף די טרויעריגע רעד־זולטאַטען, וואָס די הויכע שטייערן האָבען אַרויס־גערופען צווישען די יודישע כאַלופּניקעס. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז בעיקרוב 80 פּראָצענט מיטגלידער זענען פערקויפט געוואָרען די ביטינסטע חפצים פון שטוב. די לעצטע צייט פערקויפט מען אויך מאַשינען, פערטיגע סחורות, וואָס זיי קריגען אויס־צואַרבייטען. הגם די געריכטען אָנערקענען דאָס פאַר אַן אומרעכט. די רעדנער האָבען אויך אָנגעוויזען, אַז דער שטייער „אָברוט" דאַרף אינגאַנצען נישט אָנגעווענדעט ווערען ביי כאַלופּניקעס, אַלס עלעמענט, וואָס אַרבייט אויס פרעמדע סחורות און מאַכט להלוט, קיין „אָברוט" נישט.

וואָס שייך „דאָכאָד" דאַרף ער ראַציאָנעל צוגע־פּאַסט ווערען צו די פערהעלטנישען פון די כאַ־לופּניקעס.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט רעזאָלוציע געגען די אַלע עוולות און די פערוואַלטונג ווערט בעאויפטראַגט צו ווענדען זיך אין די געהעריגע שטייער־אַמטען, כדי צו דערמעגליכען די כאַלופּני־קעס זיי זאָלען קענען אַרבייטען און פערדינען אויף חיונה.

בלוטיגע אויטאָ-קאַטאַסטראָפע
11 פּאַסאַזשירען פערוואונדעט און איינעם דערהרג׳עט

(2) צווישען קאָלאָ און קלאָדאַווע, קאַלישער פּאָוויאַט, האָבען קורסירט צוויי אויטאָבוסען. די אינהאָבער פון די אויטאָבוסען האָבען גצפיהרט צווישען זיך אַ גוואַלדיגע קאָנקורענץ.

שבת איז, צוליב דעם שלעכטען צושטאַנד פון׳ם שאָסעי איין אויטאָבוס אויפ׳ן וועג קאַליע געוואָרען. כדי צו שטערען דעם צווייטען אויטאָבוס, דעם קאָנקורענט, זיך איבערצויאָגען, האָט דער שאָפער פון דעם ערשטען אויטאָ אַוועקגעשטעלט זיין אויטאָ אין דער ברייט פון דעם וועג.

דער צווייטער אויטאָבוס איז ווירקליך איני־כען, מיט׳ן גאַנצען אימפעט אָנגעפאָהרען. דער שאָפער אויפ׳ן צווייטען אויטאָבוס האָט צושפּעט בעמערקט, אַז דער ערשטער האָט פערשטעלט דעם וועג און נישט בעוויזען אָפּצושטעלען בעצייטענס דער מאָטאָר. ער איז אָנגעפאָהרען אויף דעם שטעהענדען אויטאָ און ביידע האָבען זיך איבערגעקעהרט אין אַריין אין וועג־ראַוו, 11 פּערזאָן זענען דערביי פערוואונדעט געוואָרען, צווישען זיי איינינע זעהר שווער, 1 פּערזאָן איז דערהרג׳עט געוואָרען. אויפ׳ן אָרט פון געשעהע־ניש זענען באַלד אַרויסגעפאָהרען פּאָליציי און די פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט איבערגעפיהרט די פערוואונדעטע אין די נאָהענטסטע שפּיטאָלען.

די האַנדעלס-קאַמער

(ה) דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט דעם 29. מאַי אַרויסגעגעבען אַ ציוקולאַר וועגען פעסטשטע־לען די צוויי גרופּענע דורכשניט־הכנסה פון אינ־דוסטרי און האַנדעלס פירמען, וועלכע פיהרען נישט קיין האַנדעלס ביכער. די דאָזיגע „סטאַוקעס" זע־נען אָבער צו הויך. די האַנדעלס־קאַמער האָט דע־ריבער זיך געווענדעט צום פינאַנץ־מיניסטעריום מיט אַ מעמאָריאַל אין וועלכען ס׳ווערען פּרעצי־זירט די פּאָסטולאַטען פון די ווירטשאַפטליכע קרייזען און ס׳ווערט פערלאַנגט צו רעווידירען די פעסטגעשטעלטע סטאַווקעס פון דער דורכשניט־הכנסה.

אין דער בעגרינדונג ווערט צוו. אַנד. אָנגע־וויזען אויף די שטאַרק געענדערטע פערהעלטנישע זייט׳ן יאָהר 1928.

* * *

(ה) פון 17 ביז׳ן 30 אויגוסט וועט אין רייכענבערג (ליבערק) פאָרקומען דער 10־יעהרי־כער יאַריד, אויף וועלכען ס׳וועט איינגעאָרדענט ווערען אַ ספּעציעלע אויסשטעלונג פון מאַשינען און אַרטיקלען פאַר דער טעקסטיל אינדוסטרי.

* * *

(ה) דעם 24 יוני ווערט אין קעניגסבערג איינגעאָרדענט אַ האָלץ־אויסשטעלונג. די אויסשטע־לונג ווערט אָרגאַניזירט דורכ׳ן פערבאַנד פון די מזרח׳פרייסישע האָלץ סוחרים און טאָרטאַק־אינהאָ־בער און פון פערבאַנד פון די דייטשע אינזשינערען.

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מיטוואָך, דעם 12 יוני

12.10	וואַרשאַ.	קאָנצערט פון גראַמאָפאָן-פּליטעס.
15.50	וואַרשאַ.	קאָנצערט פון גראַמאָפאָן-פּליטעס.
17.55	ווילנאַ.	קאָנצערט פון מאַקאַבי כאָר.
17.55	וואַרשאַ.	אַריעס קאָנצערט און געזאַנג-קאָנ-צערט פון מאָריצי יאַנקאָווסקי
18.50	ווילנאַ.	ליטעראַרישע אודיציע „דער פוי-געלכאַפּער און דער ציגערמאַכער" פון טאַדעאוש לאַפּאַלעווסקי.
20.15	וואַרשאַ.	קאָנצערט אַנגעליקאַ דעל אַרקאַ, אירענאַ דוביסקאַ. באַל. וואַיטאָ-וויטש און פּראָפ. ל. אורשטיין.
20 30	פּויזען.	קאָנצערט אָלגאַ קאַרפּאַצקאַ (פּאָר-טעפּיאַן) און פּראָפ. וולאַד. מאַ-לאָווסקי (געזאַנג).
21.35	וואַרשאַ.	ליטעראַרישער אויפטריט: סט. דזשי-קאָווסקי וועט דערצעהלען „וועגען גרינעם קאַרנאַוואַל".
22.25	וואַרשאַ.	פּאָסט-קאָמוניקאַט.
23.00		טאַנץ מוזיק.
16.30	ברעסלוי.	קאַמעראַל-קאָנצערט.
19.25	ברין.	אָפּערע פון דוואָזשאַק „יאַקובין".
19.30	לייפּציג.	„בענווענוטאָ צעליני" אָפּערע פון בערליאָז.
20.00	שטוטגאַרט.	סימפאָנישער קאָנצערט.
20.15	פראַנקפורט.	„עלעאָנאָראַ דוזע" פּיעסע פון אַלפאָנס פּאַקע.
20.20	בודאַפּעשט.	אָפּערעטקע פון לאַראָס פּערלוי
21.35	פּאַריז.	אָפּערע „פאַוסט".
23.20	לאָנדאָן.	קאָנצערט פון קאָמפּאָזיטאָר ציריל סקאָט.

אַ שוידערליך אומגליק מיט אַ קינד

נעכטען אַרום 9 אינדערפריה איז פון׳ם פענ־סטער פון׳ם 3. שטאָק אויף לאַגעוויניצקאַ 15 אַרויס־געפאַלען די 3־יעהריגע שרה יאַקובאָוויטש. ביים קינד זענען איבערגעבראָכען געוואָרען ביידע פּיס־לעך און עס האָט בעקומען אַ געהירען־ערשיטערונג אין אַן׳האַפּנונגסלאָזען צושטאַנד האָט מען דאָס קינד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פון דער באַנק קאָפּיעצקי-קרעדיטאָווי

אין דער נאָטיץ וועגען דער היגער „באַנק קאָפּיעצקאַ קרעדיטאָווע" איז על פי טעות אָנגעגע־בען געוואָרען אַלס מיטגליד פון ראַט ד״ר. קינדער־מאַן אַנשטאָט דעם בעוואוסטען אין די היגע קרייזען ד״ר. ה. ה. זיירעמאַן.

11 טאָג פון די רינג-קאַמפען אין צירק

בעת די נעכטיגע אַטלעטען־קאַמפען אין צירק האָבען אין דער ערשטער רייה געקעמפט קאָרנאַץ געגען שפּיצוואַטשעק. דער קאַמף איז געבליבען אָהן רעזולטאַט.

דער קאַמף ברילאַ — קאָכאַנסקי האָט זיך פערענדיגט נאָך 4 מינוט מיט אַ נצחון פון ברילאַ.

נעכטען האָט אויך געזאָלט פאָרקומען דער דעצידירענדער קאַמף צווישען שטיבאָר און ווייס. באַלד אין אָנהויב פון קאַמף האָט אָבער שטיבאָר דורך אַ צופאַל געלעגט ווייס׳ן. דער גאַנצער קאַמף האָט געדויערט אַ מינוט.

אין דער לעצטען פּאָר האָבען געקעמפט קראַוס — שטעקער. אין דער 23 מינוט לעגט שטעקער קראַוס׳ן.

ביי מאַגען- און דאַרם-קראַנקהייטען

עס-אומלוסט, שטוהל-שוועריגקייט, אויפשטויסונג, בענוגענקייט, שמערץ אין שטערן, ברעך-רייץ ווירקען 1—2 גלעזער נאַטירליך ביטער-וואַסער

Franciszka Józefa

און מאַכען אַ גרינדליכע רייניגונג פון פערדייאונגס-וועג. מאַסגעבענדע פּאַקטאָרען פון די קראַנקען-הייזער שטעלען פעסט, אַז דאָס ביטער-וואַסער פון פראַנץ-יאָזעף ווערט גערן גענומען פון אין בעט-ליגענדע און ליבען עס זעהר שטאַרק.

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד אַפּטעטשנעס.

יודישער בחור וואַרפט זיך פון 3-טען שטאָק
און ווערט דערהרגעט אויפן אָרט

נעכטען אינדערפריה איז פון דער וואוינונג פון זיינע עלטערן אַרויסגעגאַנגען דער 18־יעהריגער ישראל גוטערמאַן. ער האָט גענומען מיט זיך די תפילין און האָט געזאָגט, אַז ער געהט דאַווענען. זעהט אויס, אַז ישראל גוטערמאַן איז נישט געגאַנגען צום דאַווענען און האָט זיך אַרומגעבלאָנקעט איבער די גאַסען, אַזוי אַרום האָט ער זיך דערשלעפּט ביז אויף קילינסקאַ נאָך און איז אַרויף אויפ׳ן דריטען שטאָק אין טרעפּען־הויז.

אַרום 11 אַ זייגער אינדערפריה האָט זיך אויפ׳ן הויף פון קילינסקי 7 דערהערט אַ שרעקליכער קלאַפּ. ד ישכנים זענען אַרויס אויפ׳ן הויף און דערזעהען אויף דער ערד ליגען אַ יונגערמאַן אין אַ קאַלוזשע בלוט. ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס האָט זיך ישראל גוטערמאַן אַראָפּגעוואָרפען פון דריטען שטאָק, יעדע הילף איז שוין געווען פערשפּעטיגט, ווייל גוטערמאַן איז שוין געווען טויט. די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט דעם טויטען קערפּער אָפּגעפיהרט אין פּראָזעקטאָריום, מיט דער לויה פערנעהמט זיך „חסד־של־אמת". די סבה פון זעלבסטמאָרד איז נענוי נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. ווי זיינע בעקאַנטע ערקלערען האָט גוטערמאַן זייט אַ לאַנגע צייט געליטען אויף אַ נערווען־קראַנקהייט.

קאַלטבלוטיקער מאַשיניסט ראַטעוועט אַ יודישע פרייליין פון טויט

די פּאַסאַזשירען, וואָס זענען די טעג געפאָהרען מיט'ן צוג פון קראָליעוושטשיזנע ביי ווילנע, זענען געווען ביי אַן אויסטערלישען פאַל ווי אַזוי אַ קאַלטבלוטיגער מאַשיניסט האָט אָפּגעראַטעוועט פון אַ זיכערען טויט אַ יודישע פרייליין, וואָס האָט געוואָלט בעגעהן זעלבסטמאָרד.

ווען דער צוג האָט זיך געפונען אין פרייען פעלד און איז נעגאַנגען מיט'ן פולען טעמפּ האָבען די פּאַסאַזשירען פּלוצלונג דערשפירט אַ שטאַרקע אויפטרייסלונג און דער צוג איז שטעהן געבליבען אויפ'ן אָרט.

וואָס איז געשעהען? האָבען זיך בעאונרוהיגט די פּאַסאַזשירען. מען איז אַרויסגעלאָפען פון צוג און דאָ האָט זיך אַרויסגעוויזען פאָלגענדעס:

דער מאַשיניסט פון צוג האָט בעמערקט ווי אין דער ריכטונג צו די שינעס לויפט אַ יונגע פרויליין דערביי אַזוי שנעל, אַז ער האָט פערשטאַנען, אַז זי וויל זיך וואַרפען אונטער'ן צוג. דער מאַשיניסט האָט זיך נישט פערלוירען און האָט אין לעצטען מאָמענט פערהאַלטען דעם צוג, אַזוי, אַז ער איז שטעהן געבליבען אַ האַלבען מעטער פון דעם אָרט, וואו ס'איז געלעגען אויסגעצויגען אויף די שינעס די יונגע פרויליין. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען איז דאָס געווען אַ יונג יודיש מיידעל פון אַ יאָהר 18, טייבע גלוב, זי איז אָפּגעגעבען געוואָרען אונטער דער השגחה פון פּאָליציי אויף אַ שכנות'דיגער סטאַנציע וואוהין מען האָט איהר אָפּגעפיהרט מיט'ן זעלבען צוג.

ספּאָרט-בעוועגונג.

—=:::=—

צוזאַמענפליה פון די „שטערן"-קלובען

דעם היינטיגען פרייטאָג און שבת (שבועות) קומט אין לאָדז פאָר, אַ גרויסער ספּאָרט צוזאַמענפליה פון די „שטערן"-קלובען פון לאָדזער קרייז, פערבונדען מיט אַן'אימפּאָזאַנטען טורן- און ספּאָרט-פעסט.

צום דאָזיגען צוזאַמענפליה קומט אויך צו פאָהרען דער שטאַרקסטער יודישער אַרבייטער ספּאָרט-קלוב פון פּוילען די וואַרשעווער „גוויאַזדאַ". דאָס קומען פון „גוויאַזדאַ" נאָך לאָדז, האָט פעראינטערעסירט די היגע ספּאָרט-וועלט, ווייל „גוויאַזדאַ" איז דער יונגסטער קלוב אין דער וואַרשעווער „אַ" קלאַס און געהערט שוין היינט צו די שטאַרקסטע וואַרשעווער קלובען. דעם פערגאַנגענעם שבת האָט זי בעזיגט דעם ביז יעצט נאָך נישט בעזיגטען שטאַרקען „א.ז.ס.". „גוויאַזדאַ" וועט אין לאָדז שפּילען דעם ערשטען טאָג שבועות מיט'ן שטאַרקסטען יודישען קלוב „הכח" און דעם צווייטען טאָג מיט דער היגער אַרבייטער-רעפּרעזענטאַנץ.

אויסער די צוויי וויכטיגע פוסבאָל-מעטשען וועלען נאָך פאָרקומען גימנאַסטישע איבונגען פון מענער און פרויען, פּיראַמידען, לייכט-אַטלעטיטישע לויפען און ציקליסטען-געיעגען.

דער צוזאַמענפאָהר הויבט זיך אָן, פרייטאָג פריה מיט אַ מאַרש איבער דער שטאָט צום שטאַטישען טעאַטער, וואו ס'וועט פאָרקומען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע. אין דאָזיגען צוזאַמענפליה נעמען אַנטייל 500 אַרבייטער-ספּאָרטלער.

טורנעע פון אַרבייטער ספּאָרט-קלוב „הפועל" אין סיריען

תל-אביב. (ספּ. טעל.) די תל-אביב'ער פוסבאָל-אָפּטיילונג פונ'ם אַרבייטער ספּאָרט-קלוב „הפועל" איז איינגעלאַדען געוואָרען קיין סיריען אויף אַ 14-טאָגיגען טורנעע צו שפּילען אין ביירוט, דמשק און חלב. אין ביירוט האָט דער „הפועל" געשפּילט מיט דער רעפּרעזענטאַנץ פון דער אַמעריקאַנער הויך-שול און דעם אַראַבישען קלוב „אויפלעבונג" און איןביידע שפּילען פערלוירען (3:1 און 5:3). אין דמשק האָט דער „הפועל" געשפּילט מיט'ן אַראַבישען קלוב „ברדא" און געוואונען 3:2. אין חלב האָט דער „הפועל" בעזיגט די שטאַרקסטע סירישע קבוצה (1:0).

אַ טייל דמשק'ער בעזוכער פונ'ם מענ'ש, אויפגערעגט דורך דער מפּלה פונ'ם אָרטיגען קלוב, האָבען געפאָדערט פונ'ם „הפועל" אַראָפּצונעהמען די פאָהן פון אויטאָ (דער „הפועל" האָט געפיהרט זיין רויטע פאָהן און דערנעבען די בלוי-ווייסע פאָהן). די חברים פון „הפועל" האָבען זיך אָפּגעזאָגט דערפון און אויך די מיטגלידער פונ'ם דמשק'ער ספּאָרט-קלוב „ברדא" מיט זייער פּאָרזיצער ד"ר סלים (אַ מוסולמענישער אַראַבער) האָבען נישט דערלאָזט דערצו און אויפגעפאָדערט דעם עולם נישט צו בעריהרען דעם פאָהן. אַ טייל פונ'ם עולם איז אָבער דאָך געלונגען דעם פאָהן אַראָפּצורייסען און ערשט דעם צוריסענעם פאָהן האָט מען פון זיי אָפּגענומען.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
פּעטריקאַווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אַן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאָכמ.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".
בכדי דערלאַנגען אַן'אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט איינגעשיקט. אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

.9314 טייטעלבוים.

אָפּרעכנונגס ביכלעך זענען פערפליכטעט אַרויסצוגעבען זייערע אַרבייטער נאָר די ווערקשטאָטען, אין וועלכע עס זענען בעשעפטיגט מעהר, ווי 4 פערזאָן.

.9315 Ch. S.

די געלד-שטראָף קאָן פערביטען ווערען אויף אַרעסט. געוועהנליך ווערט גערעכענט 20 זל. אַ טאָג.

אין בערעכטיגטע פאַלען ווערט די נאָרמע געהעכערט. די פּראָצעסקאָסטען קאָנען נישט פערביטען ווערען אויף אַרעסט.

.9316 אַ לעזער פון מלינאַרסקאַ גאַס.

דער אָפּמאַך איז נישט גילטיג. און ממילא, זענט איהר פערפליכטעט צום אָפּגערעדטען טערמין ליידיג צו מאַכען די פערנומענע וואוינונג.

שיקט צו דעם הויז-ווירט דערווייל דירה-געלד אַזויפיל, וויפיל איהר פערשטעהט און ווענדעט זיך אין ערגסטען פאַל אין אורזשאַנד ראָזיעמטשי מיט אַן'ענטשפּרעכענדע בקשה, אַז מען זאָל פעסטשטעלען די גרונד-סומע דירה-געלד פון אייער צימער.

.9317 ל. ש.

מען קאָן אויפמאָהנען דעם חוב אויך ביים זוהן פון פערשטאָרבענעם.

.3918 מ. ב. גאָטהיינער פון קילינסקי 37.

איהר דאַרפט צאָהלען שוין צוזאַמען מיט די אויסגאַבען פאַר'ן לויפענדען 2-טען קוואַרטאַל 69 זל. 83 גר.

.9319 בנימין לעווקאָוויטש.

שוועסטערן, עלטער פון 18 יאָהר זענען שוין אַ שטערונג צו בעקומען אַן'אָפּיעקונסטוואָ.

.9320 ד-נט.

קלאָגט איין אייער זוהן אין געריכט. ער מוז אייך געבען אַלימענטען. איהר קאָנט לייגען אַן'אַרעסט אויף זיין אַרבייטסלוין.

.9321 אַ פּראַינטערעסירטער פּאַבאַראָווי פון יאָהרגאַנג 1908.

ביים אָנערקענען וועמען ס'איז אַן'אָפּיעקונסטוואָ געהט נישט אין דעם, צי דער משפחה-גליד איז בעשעפטיגט אָדער נישט, נור צי ער איז אַרבייטס-פעהיג. מעג ער בכלל נישט זיין בעשעפטיגט, קוים ערלויבט איהם אָבער זיין געזונד דצושטאַנד יאָ צו אַרבייטען קאָן שוין דער פּאָבאָראָווי נישט בעקומען קיין אָפּיעקונסטוואָ.

.9322 אַ שטענדיגער לעזער פון גדאַנסקאַ.

דאָס פעררופען זיך אויף אַן'אַקט אינטערציזיע וועט נאָך אַליין נישט זיין קיין גענוגענדער גרונד צו בעפרייען די סעקוועסטרירטע זאַכען. איהר מוזט נאָך צושטעלען עדות, וועלכע זאָלען בעשטעטיגען, אַז דוקא די סעקוועסטרירטע זאַכען ווערען אויסגערעכענט אין זעלבען אַקט אינטערציזיע.

.9323 גאָלדבערג.

.9324 אַ טאָג-טעגליכער לעזער פון גרינעסמאַרק

.9325 מ-את.

ווענען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאָכמ. מיטברענגענדיג די צייטונג.

—=:§:=—

.9326 ל. מאָשקאָוויטש.

נישט ריכטיג, אַז דאָס היינטיגע יאָהרגאַנג זעהט נישט פאָר קיין נאַדקאָנטינגענט.

.9327 צ. ש-ב.

אויב איהר ווילט נישט פאַרלעזען אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג די ערקלערונגען פון די אַבוועזענדע עדות, מוז דער פּראָצעס אָפּגעלייגט ווערען אויפ'ן נאָהנסטען טערמין.

איהר קאָנט די עדות מיטברענגען אין געריכט אויף אייער חשבון אין פאַל, ווען דאָס געריכט וועט זיי אַמטליך נישט אויסהערען.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי
J. REDER
Łódź, Konstantynowska 11
כ'נעהם אָן אַלער אַרט שלאָסעריי-אַרבייט און צופּאַסען פערשידענע מאַשינען-טיילען און שווייסונגען, פאַר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אָן. פּאַראַפינערס פון 7 זל. אָן.
ביליגע פּרייזען
אויסגעפיהרט גוט

יודישער אַקטיאָר אויף זיין וואַנדערונג

(רייזע-איינדריקען)

פון וויעראַ קאַניעווסקאַ

.3

און מערקווירדיג, סטיכעאיש, דורך אייגענער אינטואיציע האָבען זיי זיך איינציגווייז דערנעהנטערט צו יודען און נאָך מעהר דוקא צו אונזער טרופּע, זיי האָבען געזעהען, אַז מיר האַלטען זיך אַלע צוזאַמען, האָבען געוואוסט, אַז מיר האָבען צווישען זיך עפּעס געמיינזאַמעס, זיי האָבען נאָר נישט געוואוסט וואָס מיר זענען און וואָס איז דער צוועק פון אונזער רייזען. און ווען זיי האָבען אַמאָל אויף דער שיף געהערט, ווי מיר מאַכען פּראָבע, ווי מיר זינגען און טאַנצען זענען זיי געקומען צו אונז און נישט געוואָלט פון אונז אָפּטרעטען. מיר האָבען זיך מיט זיי נישט געקענט פערשטענדיגען, אָבער אין זייערע מינעס און זשעסטיקולאַציע האָבען מיר געזעהען, אַז זיי פערשטעהען שוין ווער מיר זענען און צוליב וואָס מיר פאָהרען. די עקזאָטישע רייזענדע זענען שוין די גאַנצע צייט געווען מיט אונז און ווען מיר האָבען זיך מיט זיי געזעגענט ביים אַראָפּגעהען פון דער שיף האָבען זיי פּשוט געוויינט פון דאַנקבאַרקייט נישט נאָר פאַר דער גזעלשאַפט, נאָר פאַר דעם גייסטיגען גענוס, וועלכע זיי האָבען פערזוכט דאָס ערשטע מאָל אין זייער לעבען.

אַזוי זענען מיר אָנגעקומען אין דרום-אַפריקאַנער פּאָרט קעפּטאַן (קאַפּשטאַט). ווי נאָר מיר זענען אַראָפּ פון דער שיף זענען שוין געווען אויסגעשטעלט אַ גאַנצע רייה פילם-אַפּאַראַטען, וועלכע האָבען געפילמט אונזער אָנקומען קיין אַפריקאַ. דאָס איז געווען דער אויפטו פון טעאַטער-טרעסט, וועלכער האָט שוין אויף צומאָרגענס געלאָזען דעם פילם אין אַלע אַפריקאַנער קינאָס, כדי אַזוי אַרום צו מאַכען רעקלאַמע דער יודישער טרופּע. אונזער ערשטע שטאָט, וואו מיר האָבען געראַרפט אויפטרעטען איז געווען יאָהאַניסבורג. פון פּאָרט ביז יאָהאַניסבורג איז 2 מעת-לעת רייזע מיט דער באַהן, אָבער דאָס איז אַ וואונדערבאַרע רייזע. דאָס איז אַ רייה פון נאַטור-קאַפּריזען און לאַנדשאַפטען, הויכע בערג און וואונדערבאַרע טאָלען, מערקווירדיגע געוויקסען און בוימער מיט איין וואָרט אַן'אונגעהויערע נאַטור-עשירות, און דורך דעם גאַנצען וועג זעהט מען נישט מעהר ווי דאָ און דאָרט קליינע דערפעלעך אָדער גאָר איינצעלנע הייזלעך, אָבער הייזלעך נישט אין דעם זין, ווי מיר מיינען דאָס דאָ ביי אונז, דאָס זענען אַזעלכע לעכער, אַרומגעצוימט מיט ליים אָהן פענסטער, אָהן טירען, בכלל אָהן געשטאַלט און פאָרם און דאָרט וואוינען די איינגעבוירענע שוואַרצע, האַלב-נאַקעטע, אויסנעהונגערטע. אויף יעדער קליינע באַהן-סטאַציע זענען געשטאַנען חמרים שוואַרצע גאַנץ-נאַקעטע קינדער און געבעטעלט אַ שטיקעל ווייסע חלה, וואָס זיי זעהען אין זייער לעבען קיינמאָל נישט. מיר האָבען שוין אין זיך'ן וועג בעמערקט די שרעקליכע קנעכטשאַפט פון די איינגעבוירענע, זייער שרעקליכע נידערגעשלאָגענקייט, זייער אָפּערלאַציאָנע רעזיגנאַציע.

די ערשטע פאָרשטעלונג אין יאָהאַניסבורג איז אַראָפּ מיט אַן'(אונגעהויערען ערפאָלג. מיר האָבען געשפּילט „קאַווקאַזער ליבע" און דער עולם האָט נישט געוואוסט, ווי אַזוי אונז צו דאַנקען. דאַן האָבען מיר געמוזט בעטראַכטען די פראַגע פון אויספיהרען אונזערע התחייבות'ן וועגען דעם ליטעראַרישען פּראָגראַם.

מיר האָבען אָבער אויפמערקזאַם געמאַכט די יודיש-געזעלשאַפטליכע קרייזען, אַז דער עולם וועט אונז נישט פערשטעהען און וועט נישט וויסען, וואָס מיר ווילען פון איהם. מיר האָבען דעריבער איינגעאָרדענט אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון דער ענגליש-ציוניסטישער צייטונג „ציוניסטישער רעקאָרד", און דעם יודישען וואָכענבלאַט „דער אַפריקאַנער". אויף דער קאָנפערענץ איז אויך אָנוועזענד געווען דער דירעקטאָר שלעזינגער. אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די דערמאָהנטע צייטונגען זאָלען אָנהויבען שרייבען וועגען שלום-עליכם'ן, וועגען זיינע ווערק וועגען אינהאַלט פון „גרויסען געווינס" און דערנאָך זאָלען מיר ערשט שטעלען דאָס „גרויסע געווינס". אַזוי איז טאַקע געווען, ביז דער צייט, ווען מיר האָבען די פּיעסע געשטעלט, האָט שוין דער עולם געקענט דעם אינהאַלט פון דער פּיעסע און האָט זי טאַקע זעהר גוט אויסגענומען.

די ערשטע אַזוי-גערופענע ליטעראַרישע פאָרשטעלונג האָט געהאַט אַן'אונגעהויערען ערפאָלג, אַזוי אַז מיר האָבען אַזעלכע פאָרשטעלונגען געגעבען וואָס אָפטער.

איך וויל דאָ דערצעהלען וועגען איינער אַ זעהר מערקווירדיגער פּאַסירונג, וואָס מיר האָבען געהאַט אין יאָהאַניסבורג. נאָך איינע פון די פאָרשטעלונגען האָט זיך צו אונז געווענדעט איינער פון די רייכסטע יודישע פאַרמער, אַ געוויסער רובאַנאָוו, וואָס שטאַמט פון רינאַ, און אונז איינגעלאַדענט צו מאַכען אַן'אויטאָ-שפּאַציר אין זיין פערמע אַריין. מיר האָבען די איינלאַדונג אָנגענומען און נאָך דער פאָרשטעלונג אַרום 12 אַ זייגער ביינאַכט זענען מיר אַרויסגעפאָהרען. אין דעם פאָרם זענען מיר געקומען 2 ביינאַכט. אַלץ איז שוין געווען שטיל, אַלץ איז געשלאָפען, רובאַנאָוו האָט אונז אַרומגעפיהרט איבער דער גאַנצער פאָרם, געוויזען אונז זיין גרויס רייכקייט און דערנאָך האָט ער אונז אַריינגעפיהרט אין אַ קאָלאָסאַל-גרויסען באַראַק, אין וועלכען ס'האָבען זיך געלויכטען נאָר דאָ און דאָרט עטליכע נאַפט-לעמפּלעך. אין באַראַק זענען געווען אויסגעלעגט און געשלאָפען אַן'ערך 300 פאָרם-אַרבייטער לויטער שוואַרצע, פרויען, מענער און אפילו קינדער.

רובאַנאָוו איז אַריין אין באַראַק און אויסגעשאָסען פון זיין רעוואָלווער, דער עולם האָט זיך איבערגעוועקט און אָנגעהויבען אויפצושטעהען. רובאַנאָוו האָט גענומען אַ לאַנגע בייטש, געקנאַלט מיט איהר און געטריבען, אַז אַלע זאָלען שנעלער אויפשטעהן. מיר האָבען נישט געוואוסט וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך רובאַנאָוו'ן, וואָס ער וויל דאָ אויפטון. דערווייל זענען די „שוואַרצע קנעכט" אויפגעשטאַנען און אויפ'ן בעפעהל פון רובינאָוו'ן אַרוים אויפ'ן הויף און זיך אויסגעשטעלט אין רייהען. בלויז אונטער איין לעמפּעל איז געלעגען אַ האַלב-נאַקעטע שוואַרצע פרוי געליינט אַ בוך און עס האָט אויסגעזעהען, ווי זי מאַכט זיך נאַרנישט פון רובאַנאָוו'ס בעפעהל.

(המשך קומט).

פון יודישען טעאטער

וויערא קאַניעווסקאַס אויפטריט אין חונד'ל

אַמעריקאַ האָט זיך פערבאַריקאַדירט און אונזער יודיש־טעאַטער און נישט פטור צו ווערען.

אין דער פּאָליטיק, ווייל אַמעריקא נישט קענען אייראָפּאַ, נאָר אויף אונזער אָרימען יודישען טעאַטער אין לאַנד, האָט זיך אַמעריקאַ אָנגעוועצט און וויל זיך נישט שיידען.

ערשט איז מען פּטור־געוואָרען אַנשעל שאָר'ס אַמעריקאַנער טעאַטער און שוין טאַנצט וויעראַ קאַניעווסקאַ ווידער מיט אַמעריקאַ.

קאַניעווסקאַ האָט אונז געבראַכט אַ „חונדל" קווימשעט פון איהם אויך אַרויס אַמעריקאַ. דאָס זעלבע „חונ'דל" קאָן דאָך זיין אַ פשיטשער צי נאָר אַ שניפּעשאָקער. ניין, נאָר אַן'אַמעריקאַנער! אַז מען שמועסט אַן'אַמעריקאַנער אָנשיקעניש אויף אונז, איז דאָך נישט שייך צו זאָגען.

צוליב דעם דאָזיגען אָנשיקעניש קומט טאַקע אויס, אַז מען נעהמט אַ כאַליאַסטרע לאָדזער יודישע קינדער און מען קנעלט מיט זיי איין אַ געזאַנגעכטס, אַז „אַמעריקאַ איז אונזער יודיש־לאַנד".

מען האָט זיך אין אונזער יודישען טעאַטער צוגעוואוינט אַרויסצופיהרען אויף די טעאַטער־ברעטער אַזוי פיל אומזיניגקייט און טפשות, אַז מען האָט שוין פערלוירען די מאָס פון טאַקט און געשמאַק. מען האָט אַפילו פערלוירען די פערשטענדניש פאַר אַ גרעניץ צווישען צייט און אָרט.

זינגען פאַר אַ לאָדזער יודישען עולם, אַז „אַמעריקאַ איז אונזער יודיש־לאַנד", איז מעהר ווי טאַקטלאָזיגקייט.

לאָזען זינגען אַ קינדער־כאָר אויף דער סצענע, איז אַ גאַנץ פיינע און וואוילע אַטראַקציע, עס ווענדט זיך נאָר, וואָס מען זינגט.

דאָס „חונ'דל", איז נישט קיין שלעכט טעאַטער־שטיק. דער מחבר האָט זיך דאָ בעפרייט פון דעם גאַנצען שווערען באַלאַסט מיט וועלכען עס זענען געוועהנליך אָנגעפּיקעוועט אָפּערעטען. דאָס שטיק איז אַ לייכטע שטיפעריי געהאַלטען אין אַ רעווי־כאַראַקטער. נישטאָ די איבערגעוואַלצענע טראַגעדיעס, די צוגעטראַכטע, סענסאַציאָנעלע, האַרץ־קלעמענישע פערפּלאָנטערנישען און די חלשות'דיגע מוסר השכל'ס, פון וועלכע עס קעהרט שוין די גאַל.

דאָס „חונ'דל" איז אויסען צו זינגען, טאַנצען און לאַכען. וואָלט דאָס געווען זעהר פיין און גוט, ווען מען פאַלט נישט פּלוצים אַריין מיט אַ פּאַלעסטינאַ־ליד און באַלד דערויף מיט אַמעריקאַניש־ליד.

עס מאַכט נישט אויס, וואָס דאָס שטיק פערמאָגט נישט קיין איין אָריגינעלען איינפאַל קיין איין אָריגינעלען וויץ און קיין איין אָריגינעלען טאָן אין די מעלאָדיעס. אַבי עס איז פרעהליך, אַבי מען טאַנצט און מען זינגט.

וויערא קאַניעווסקא האָט דאָ פיל מעגליכקייטען אויסצואיבען איהר פּלזייטיגע סוברעטישע בעגאַבונג. איהר טאַלאַנט איז אַ ברויגעדער, וואָס רייסט מיט דעם צושויער. יעדער אויפטריט איהרער, איז אַ איבערראַשענדער און רופט אַרויס בעגייסטערונג.

איהרע פּאַרטנערען: קאַרעני, פּאַרעמאַן, נערה, מאַכאַראַזיסקאַ, בריטמאַן, ברין, האַמבורגער און ראַקאָוו ווירקען מיט צום ערפאָלג פון שטיק.

דער כאָר און אָרקעסטער האָט פיל צו פערדאַנקען דעם טאַלאַנטפולען דיריגענט ל. וועלמאַן.

טעאַטער־מענש.

יודישע מיידעל פערליבט זיך אין א יונגען גלח
און שמד'ט זיך, זי האט אבער גיך חרטה
א טראַגעדיע פון עלטערן און קינדער, וועלכע האט זיך אפגעשפּילט
אין א דאָרף און אויפגערודערט גאַנץ בעסאַראַביען

(בריף פון בעסאַראַביען)

אין דאָרף שאַפּטעבאַן, בעלצער דיסטריקט, וואוינט ש'ין פיל יאָהרען אַ יודישער אַרענדאַר חיים רויזמאַן, וועלכער איז בעקאַנט אין דער גאַנצער אומגעגענד אַלס אַ זעהר אָרענטליכער מאַן.

די גאַנצע צייט האָט רויזמאַן געלעבט גליקליך... די דאָרפס־פּויערן האָבען איהם געאַכטעט צוליב זיין עהרליכקייט און ער, ווידער, איז אויך געווען צופרידען מיט זיין גורל. איין זאַך נאָר פלעגט איהם נישט לאָזען רוהען: די צוקונפט פון זיינע קינדער, וועלכע האָבען געוואַקסען אָהן אַ שום ערציהונג, אָהן בילדונג, ווייל אין דאָרף זענען קיין שולען נישט געווען, און קיין יודישען לעהרער איז רויזמאַן נישט געווען אימשטאַנד אַראָפּצובריינגען צו זיך.

בעזונדערס האָט איהם פערשאַפט עגמת־נפש זיין יונגערע טאָכטער, שרה'לע, וועלכע איז געווען זעהר אַ בעגאַבטע און האָט אַרויסגעוויזען גרויס חשק צו בילדונג. שרה'לע איז געפאָהרען קיין יאַסי.

מיט אַ שווער האַרץ האָט שרה'לע זיך צושיידט מיט איהר היים, מיט איהרע עלטערן, אָבער מיט נאָך אַ שווערערער האַרץ האָבען שרה'לעס עלטערן זיך אומגעקעהרט פון וואָקזאַל אַהיים. אין דאָרף אַריין. עס האָט זיי אויך געפּייניגט עפּעס אַ שווערער פאָרגעפיהל.

אין דעם זעלבען וואַגאָן, אין וועלכען שרה רויזמאַן איז געזעסען, האָט זיך אויך אַריינגעזעצט דער יונגער גלח רוסו פון אַ שכנה'שען דאָרף צו „שאַפּטעבאַן". זיי האָבען זיך בעקענט און פערפיהרט אַ געשפּרעך.

דער גלח האָט איהר געגעבען דעם אַדרעס פון זיין שוועסטער.

ווען זיי זענען אַרויס פון וואַגאָן אין יאַסי, האָט דער גלח גענומען אַ קאַרעטע און שרה'ן אָפּגעפיהרט צו וויינעם אַ בעקאַנטען.

— דאָ, פריילין רויזמאַן, וועט איהר האָבען אַלעס וואָס איהר דאַרפט, — האָט דער גלח זיך אָפּגערופען צו שרה'ן, ווען ער האָט זי אַריינגעפיהרט צו זיין בעקאַנטען אין הויז, — דערווייל וויל איך מיט אייך צוזאַמען געהן אין קינאָ.

שרה האָט זיך געלאָזט לייכט איבעררעדען, און נאָך אין ערשטען אווינטערנאַכט האָט זי געגעבען דעם גלח איהר וואָרט, אַז זי וועט מיט איהם חתונה־האָבען..

אין אַ פּאָר וואָכען אַרום האָט שרה חתונה געהאַט פאַר'ן גלח אָפּ'שמד'ענדיג זיך פריהער.

באַלד נאָך דער חתונה האָט דער גלח מיט זיין יונגער פרוי זיך אומגעקעהרט צוריק אין דאָרף אַריין. ערשט דאָ האָבען זיי געפּראַוועט זייער חתונה מיט גרויס פּאָמפּע. דאָס גאַנצע דאָרף גוים האָבען געהוליעט, געטאַנצט און געשיכורט. זי האָט זיך שטאַרק געפרעהט מיט איהר נייער רעליגיע און בעזונדערס מיט איהר שעהנעם מאַן.

שרה'ס עלטערן האָבען געזעהן, אַז עס קומט נישט אָן קיין בריף פון זייער טאָכטער, האָבען זיי זיך שטאַרק בעאונרוהיגט און נישט געוואוסט וואָס צו טון. פאָהרען קיין יאַסי האָבען זיי נישט געקענט, ווייל נאָך מיט עטליכע וואָכען צוריק האָבען זיי אָפּגענומען אַ גרוס אַז זייער טאָכטער איז אַזעקגעפאָהרען פון יאַסי. זיצען אין דאָרף און אַרויסקוקען אויף אַ בריף, האָבען זיי שוין אויך נישט געקענט, ווייל זיי האָבען שוין קיין כוח נישט געהאַט אַזוי פיל צו וואַרטען.

איינמאָל איז צו חיים רויזמאַן אַריינגעקומען אַ גוי פון דאָרף און איהם געזאָגט, אַז ער ווייסט וואו זיין טאָכטער געפינט זיך, אָבער ער וועט נישט זאָגען גאַרנישט, ביז מען וועט איהם נישט פריהער בעלוינען. רויזמאַן האָט איהם פיין בעלוינט, און דאַן האָט דער גוי איהם דערצעהלט אַז שרה געפינט זיך יעצט אין אַ שכנישען דאָרף, אַז זי האָט זיך געשמד'ט און לעבט מיט דעם גלח פון דאָרף קאַלמעשטי.

עס איז זיך לייכט פאָרצושטעלען די שמערצען פון דעם יודישען אַרענדאַר רויזמאַן, ווען ער האָט דערהערט די „גוטע" בשורה וועגען זיין טאָכטער, ער האָט אָבער נישט פערלוירען דעם מוט, נאָך אין יענעם טאָג, איז ער, צוזאַמען מיט זיין זוהן, שמואל, אַוועק צום גלח רוסו אָפּצונעהמען זיין טאָכטער שרה ביי איהם, ווען זיי זענען אַריינגעקומען צום גלח אין הויף, איז זיי ענטקעגענגעקומען אַ שיקסע און געזאָגט, אַז שרה איז ערשט מיט אַ טאָג צוריק אָפּגעפאָהרען פון דאַנען קיין יאַסי. רויזמאַן האָט אָבער פערשטאַנען אַז דאָ וויל מען איהם בלויז פערדרעהען דעם קאָפּ און ער האָט געענט פערט, אַז ער טרעט נישט אָפּ פון דאַנען ביז צו איהם וועט נישט אַרויסקומען זיין טאָכטער אָדער כאָטש דער גלח איהר מאַן.

אַ פּאָר שטונדען איז חיים רויזמאַן מיט זיין זוהן אָפּגעשטאַנען אין הויף און זיך טאַקע אויף קיינעם נישט דערוואַרט. דאַן זענען זיי אַריין צום גלח אין הויז. אָבער אין דעמזעלבען מאָמענט איז די שיקסע אַרויס אויפ'ן גאַס און אויפגעהויבען אַ גוואַלד, אַז „זשידעס" האָבען געמאַכט אַן'אָנפאַל אויפ'ן גלח'ס הויז, האָבען צוגענומען געלד און זאָגען געגען רויזמאַנען, האָט דער שעף זיך געמוזט קומען פּויערן און אויך דער שעף פון די זשאַנדאַרמען איז געקומען צולויפען און געיאָלט אַרעסטירען די צוויי יודען. אָבער אַזוי ווי קיינער פון די אַנוועזענדע פּויערן האָט נישט געוואָלט עדות־זאָגען געגען רויזמאַנען, האָט נער שעף זיך געמוזט בעגנוגענען בלויז מיט צונויפשטעלען אַ פּראָטאָקאָל.

און שרה אַליין האָט די גאַנצע צייט נישט אַרויסגעוויזען איהר פּנים.

די פאַמיליע רויזמאַן האָט דערלאַנגט אין בעלזער געריכט אַן'אָנקלאַגע אויף דעם גלח רוסו, אַז ער האָט אָפּגעשמד'ט זייער טאָכטער, וועלכע איז דאַן אַלט געווען נישט מעהר ווי פופצעהן יאָהר. דערלאַנגט די אָנקלאַגע האָבען די רויזמאַנס גענומען וואַרטען מיט אומגעדולד אויף דעם אורטייל געגען דעם גלח'ס טאַט.

מיט עטליכע טעג צוריק, אין אַ פרייטאָג־צונאַכטס ווען ביי די רויזמאַנס זענען אַלע בני־בית געזעסען אַרום טיש און געגעסען די שבת־סעודה, האָט זיך געעפענט די טיר און שרה איז אַריינגעקומען. די אויגען זענען ביי איהר געווען רויט און פערשוואָלען פון וויינען; דאָס פּנים אָפּגעצעהרט און איינגאַנצען האָט זי אויסגעזעהן ווי אַ מת, וואָס אַנטלויפט פון קבר.

אַ מאָמענט איז געווען שטיל. אַלע זענען געבליבען זיצען ווי פערשטיינערטע. נאָר פּלוצים איז דער טאַטע אויפגעשפּרונגען פון אָרט, און אַ געשריי געטאָן צו שרה'ן: אַרויס, מערדערין, פון מיין הויז! איך וויל נישט אָנקוקען דיין טריפנע צורה!

שרה האָט זיך היסטעריש פאַנאַנדערגעוויינט און איז געפאַלען צום פאָטערס פיס.

— טאַטעניו, — האָט זי געבעטען, — זיי מיר מוחל מיין שווערע זינד. איך בין אומגליקליך אין מיין לעבען. לאָז מיך כאָטש שטאַרבען אַ גליקליכע, אַלס אַ יודיש קינד.

די הייסע טרעהרען פון שרה'ן האָבען דאָך געווירקט אויפ'ן פאָטער, און ער איז ווייכער געוואָרען.

שרה האָט דערצעהלט ווי אַזוי דער גלח האָט זי פערפיהרט צו זיינעם אַ בעקאַנטען אין יאַסי. ווי אַזוי ער האָט זי פערצויבערט מיט זיינע ליבע־רייד און מיט פערשידענע לוקסוסען פון גרויסשטעטישען לעבען, ביז ער האָט געפּועלט ביי איהר זי זאָל זיך אָפּשמדען. אָבער ווי נאָר ער האָט זיך מיט איהר אָנגעזעטיגט איז זי איהם מיאוס געוואָרען און ער האָט זי מעהר נישט געקענט אָנקוקען. ער פלעגט זי שלאָגען, פּייניגען, דערנידעריגען מיט וואָס נאָר ער האָט געקענט. ביז ער האָט זי ענדליך אַרויסגעטריבען פון זיין הויז.

יעצט וואוינט שרה ווידער ביי איהרע עלטערן. שרה האָט דערלאַנגט אַ ביטע וועגען ערלויבען איהר אומצוקעהרען זיך צום יודענטום.

פ—ס.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
נעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענע־
רישע קראַנקהייטען. מענער־
שוועכע, אַלע אַרט אַנצינדונגען, באַהאַנד־
לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
אָמט פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו

גאלדענע גליקען

(ראמאן) (46

זי האָט מיך בעשאָנקען מיט אַ דאַנקבאַרען, האַרציגען שמייכעל.

— אַ דאַנק אייך, סאַלאָמאָן, איך שעם זיך זעהר, וואָס איך האָב געהאַט וועגען אייך אַ שלעכטע מיינונג! — האָט זי צוגעגעבען אויפשטעהענדיג — איך מוז געהן אין שטוב אַריין בעשטעלען דעם מיטאָג. אַגב, אויב איהר געהט אויף דער יאַגד, וועט איהר דאָך אוודאי צוריקקומען שפּעט? איך וועל פרעגען מאָריס'ן.

די מוהמע מערי, איז צוגעגאַנגען צו מאָריס'ן, גערעדט מיט איהם אַ פּאָר ווערטער, און איז אַוועק אין שטוב.

— מיר וואַרטען אויף אייערע אַפּלאָדיסמענטען, מיסטער נאַטאַן! האָט פרעהליך אויסגערופען די פריילין יאָרק.

איך האָב שווייגענדיג אָנגעוויזען אויף מיין פערוואונדעטער האַנד.

— ס'שאַדט נישט! — האָט זיך דאָס מיידעל פונאַנדערגעלאַכט — לעדי באַראַדעל וועט אייך העלפען.

ווען איך וואָלט אַפילו געוואָלט, וואָלט איך שוין נישט בעוויזען אַוועקצוגעהן:

לעדי באַראַדעל איז געגאַנגען דירעקט צום בענקעל, וואו איך בין געזעסען.

— איהר האָט זיך, זעה איך, בעקוועם איינגעאָרדענט! האָט זי אויסגערופען מיט אַ שמייכעל.

— אָ, ער אָרדענט זיך תמיד גוט איין! — האָט זיך וואַנדא צווייגעמישט, כיטרע אַ פינטעל טוענדיג דערביי מיט אַן'אויג.

— מיר בראָטען זיך דאָ אויף דער זון, און ער לאָזט זיך וואוילגעהן אין שאָטען — האָט געזאָגט מאָריס.— בנאמנות ס'איז אַ משוגעת צו שפּילען אין טעניס ביי אַזאַ היץ!

— אפילו משוגענערהייט טאָרט איהר נישט פערגעסען אין די כללים פון דער שפּיל,— האָט בעענטפערט דערויף די לעדי באַראַדעל — מיר זענען צושויער, וואָס זענען מבינים..

זי האָט זיך אַוועקגעזעצט אויפ'ן אָרט, וואו ס'איז פריהער געזעסען די מוהמע מערי, און פונאַנדערגעעפענט דעם פעכער, וואָס זי האָט געטראָגען מיט זיך.

מאָריס און וואַנדע זענען אַוועק אויף זייערע פּלעצער.

— סאַלאָמאָן, — האָט זיך לעדי באַראַדעל אָפּגערופען הינטערווייליכץ אַ קוק טוענדיג אויף מיר — איך וואָלט זעהר געוואָלט וויסען, וואָס איהר טראַכט זיך וועגען מיר?

— אין דעם איצטיגען מאָמענט,— האָב איך זיך אויפריכטיג מודה געווען — טראַכט איך, אַז איהר זענט די הערליכסטע פרוי אין דער דאָזיגער געגענד.

זי האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט און שטיפעריש אַ קוק געטון מיר אין די אויגען אַריין מיט איהרע פייערדיגע אויגען.

— איך האָב מורא, אַז איך האָב זיך געהאַלטען צו היסטעריש ביינאַכט,— האָט זי שטיל אַרויסגעשעפּטשעט — נאָר איהר זאָלט וויסען, סאַלאָמאָן, איהר זענט אַ צו האַרטער פערשוין. עס זענען דאָך דאָ פערשידענע אופנים און מיטלען צו מיטטיילען שלעכטע נייעס... זאָגט מיר, ווער איז זי?...

איך האָב נישט געוואוסט, ווי און וואָס איהר צו ענטפערען.

— איך ווייס נישט, צי וועט איהר מיר גלויבען, ווען איך וועל אייך זאָגען דעם אמת?

זי האָט מיר דורכדרינגליך געקוקט אין די אויגען.

— פאַרוואָס מיינט איהר אַזוי, סאַלאָמאָן? ניין, איך וועל דווקא יאָ גלויבען...

— עס וועט נישט אַדורך קיין גאַנצער חודש, און איהר וועט זיך אַלץ דערוויסען, און מיר מוחל זיין...

זי האָט אַ לאַנגע ווײַלע געשוויגען און דערנאָך געענטפערט.

— מיר האָבען זיך גישט וואָס איינע די אַנדערע מוחל צו זיין!..

אין דעם זעלבען מאָמענט איז אויפ'ן שפּילפּלאַץ אָנגעקומען די מוהמע מערי אין דער בעגלייטונג פון אַ הויכען מרה־שחורה'דיגען מאַנספּערשוין, געקליידט אין שוואַרצען.

די לעדי באַראַדעל האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט, און איז אויפגעשטאַנען פון דער באַנק.

— מיין מאַן! אַ העכסט אָרענטליכער און פּינקטליכער מענש!..

קאַפּיטעל פופצען

די יאַגד אויף קאַטשקעס א. ד. גל.

מיטאָג וועט זיין גרייט אויף האַלב נאָך אַ זייגער. — האָט געמאָלדען די מוהמע מערי — זעהט פערשפּעטיגט נישט. מיר וועלען דאָ זיין הונגעריג.

— מיר וועלען צוריק־קומען נאָך פאַר אַכט, — האָט איהר מאָריס פערזיכערט — אַרום זעקס אַ זייגער הויבט זיך אָן דער איבערפליה, און זיבען אַ זייגער וועט שוין זיין נאָך אַלעמען...

אויף דער יאַגד זענען מיר געגאַנגען זעלבאַפערט: ער, איך, יאָרק און וואַנדע.

דער לאַנגער דושנער טאָג האָט זיך געצויגען פאַמעליך, וואָס פאַמעליך הייסט. נאָכ'ן טעניס־שפּיל האָט מען דערלאַנגט דעם פריהשטיק און דערנאָך האָבען מיר זיך גענומען מאַכען די הכנות צו דער יאַגד.

באַראַדעל האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געהן מיט אונז, דערקלעהרענדיג, אַז ער וויל ליבערשט בלייבען אינדערהיים מיט דעם ווייב.

— מיר וועלען זיך פריהער אַדורכגעהן איבער'ן פעלד, — האָט מאָריס פּראָפּאָנירט — פאַר זעקס אַ זייגער לוינט זיך נישט צי געהן צום טייך, און ביני לבינו וועט אונז אפשר געלינגען צו דערשלאָגען עטליכע קוראָפּאַטוועס, אָדער עפּיס אַנדערש...

נישט וואַרטענדיג אויף אַנווייזונגען, האָב איך פערנומען אַן'אָרט צווישען יאָרק'ן און וואַנדען.

אמת, ס'איז געווען אַ גרויסער ספק, צי מאָריס וועט זיך ענטשליסען צו אונטערשיסען מיין ווינציגקייט, אָבער איך האָב בעשלאָסען נישט צו ריזיקירען בעסער.

מ'קאָן קיינמאָל נישט גאַראַנטירען, וואָס פאַר אַן'איינפאַל עס קאָן פּלוצים בעקומען אַ יורש, וואָס וואַרט אומגעדולדיג אויף אייער טויט.

ובכן — האָבען מיר זיך, הייסט עס, אַוועקגעלאָזט אויף דער יאַגד:

פאָרענט, און ביי די זייטען זענען געלאָפען די הינט, און הינטען זענען געגאַנגען די אָפּגעריסענע אַנטרייבערס און די שלוחים.

איך האָב זיך פריהער גענוי איבערצייגט, אַז ביי קיינעם פון זיי איז נישטאָ קיין ביקסען...

(פאָרטזעצונג קומט)

די בעזו. סאַבר. נייע אַמעריק.
שרייב=מאַשינען
„ROYAL"
„FACIT" עכטן: אַשינען
און אויך פּאַרטיעס געלעגנ-
הייטליכע שרייב - מאַשינען
„UNDERWOOD" i „REMINGTON 12"
פאַסט נייע, זענען נור צו בעקומען
ביי מיר צו קאָנקורענץ-פּרייזען.
Adolf Goldberg PIOTRKOWSKA 72 tel. 37-54.

Dr. med.
RACHELA LEWI
ספּעצ. קינדער=קראַנקהייטען
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע „Vita" (פּעטרי-
קאַוער 45, טעל. 47-44) פון 3 ביז האַלב 5 נ"מ.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל מאַגען, דאַרעם און לעבער-קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20. טעל. 35-85
נעהמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג

— מיט —
אשטיב אקוך
ווערט פון זאפארט געזוכט.
אָפּפערטען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקס-
בלאַט" אונטער „פּ—אַב".
7864

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דזשעלע, קין, גימען
און צאהן-קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-65
od 1½—6 po pol. 4694

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און ווענערישע קראַנקהייטן
יענעגען און ליבעסדייל אינסע
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

טויזענטער
קראַנקע אויף מאָגען-קאַטאַר,
אויפבלאָזונגען, קורטשען, ווייטיק
מאָגען, פערדאַוליכקייט,
אַפּעטיט-לאָזיקייט, אַלגעמיינע
אָפּשוואַכונג, האָבען צוריק-
בעקומען דאָס געזונט, בענו-
צענדיג קריִיטעכצער פון דעם
בעריהמטען אויף דער גאַנ-
צער וועלט ד"ר דיטעל, פּראָ-
פעסאָר פון יאַגעלאָנסקי או-
ניווערזיטעט. פּאָדערט די!
אויסזיסטע בעדערענדע בראָ-
שורקע. אדרעס:
LISZKI-APTEKA

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגיערזשסקער 11.
טעל 34-72
נעהמט אָן פון 3—6 אָוונט.

א שותף
ווערט געזוכט מיט עטוואָס
קאַפּיטאַל צו פאָהרען נאָך
פּוילען מיט אַן אויטאָ צו
אַן אַנגענעהמער לאַנגיעה-
ריגער קונדשאַפט. צו ער-
פאָהרען זיך גראַשאָנקע 6
בעם ווירט צו טרעפען פון
8—10 פאַרט. און 5—9 אָוו.

Porcelanę
przyjmuje do reperacji
zarówno wzroby z marmuru i kości słoniowej
wykonanie trwałe i tanio
OBRAZY kupuje i sprzedaje tudzież restauruje
jak nowej tak starej
szkoły. Piotrkowska 82
pr. of. IV wejście, I p.
WATTENBERG,
tel. 65-92.

א שאָפער
מיט גוטע פּראַקטיק
זוכט אַ פּאָסטען
ערפאַהרען אין אַדמיני-
סטראַציע פון „נ. פ."

א לערן-יונגעל
ווערט געזוכט אין דער
סוויטער-פאַבריק פלאַץ
וואָלנאָשטשי 6, פּאַרטער
רעכטס.
7821

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אַנטליצען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-
לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קווארץ-לאַמפּ. עלעקטרישער
הייל-קאַבינעט ראַסמעטיק.
— — סעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	4½-3 11-9
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לובימש הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גײַסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר וויים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—3½

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א.
ווי פּאָקען-שטעכן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל, איינ-
שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויף
פּערלאַנג היזוכען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען
אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמע און בלוט
אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן-אַרצט 10—1 3 6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, וועגערישע קראַנקהייטען
און מענער-שוועכע.
באַהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-96.
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8, פרויען פון 3—5
ווארטע זאַל פאַר פרויען.

PALMA-PATENT
וויכטיג
פאר לעטניקעס
אַנשטאַט זיך צו באָרגען אַ בעט אויף אַבנויק-געלד
קויפט בעסער פאַר'ן זעלבען געלד
אַנ'עכט פאַטענטירט בעט מיט א מאַטראַץ
PALMA-PATENT וואָס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מאַרק
פאַר וועלכען מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.
מאַטראַצען גאַבעטע, שאַטקאַווע און קאַנאַדיסקע
קאָוועטקעס און טאַפּטשאַנעס
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג, פאַבריק-פּרייזען, זעמטליבע רעפּעראַטורן.
הורט לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל

איז אזא קוך
איז ריין
און שיין
וואו דער „ווים"
עס פוצט אליין
VI-026 P

Dr. A. MAZUR
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-
קראַנקהייטען ווי אויך שטים און שפּראַך-שטערונג
זאַכאָדניאַ 65, טעל. 66-01
(פריהער אויך דורך פּיעטריקאַווער 46).

מאשין-לעכער
ווערן צוגענומען אויטאָמאַטיש ביי
נ. נאָרדמאַן זגעזשסקאַ 29

קנה חכמה קנה בינה
ואל תט מאמרי פי
אז די דאָרפסט ערלעדיגען מאַנדאַטע זאַכן
זאָלסט די גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
17 פּיעטריקאָווער 17
52 זאַכאַדניאַ 52
אז תלך לבטח דרכך
ווייל אין ביוראָ ביי ה' מאַנעלאַ ווערט גע-
וויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע
סאָנדאָווע זאַכען, ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעז-
פּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, קאַרנע
און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַניעס,
אינטערוועניעס, ספּעציאַליטעט פון שותפות-
אַקטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר ראָזשאַנער הויט און געשל. א בט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען מאָלאָק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 דזין זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר מופּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.
בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען=אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט
רענטגענשטראַלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונ-
גען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע
מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שמאָט.
ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט
פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

אַבאָנאַמענטס=פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל.
אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך.
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען=פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאַר אַ מילימעטער-שורה: אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.